

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erszébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pub-
licări mai dese după tarifară
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(Număr de Duminică 28.)

„GAZETA“ iese în de-câte 41.
Abonamente pentru Austria Ungaria.
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu anul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 150.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 9 (22) Iulie.

1904.

Se fac de rîs!

N'au putut să trecă serbările mărețe în amintirea lui Ștefan cel Mare, n'au putut să se manifeste cu această ocaziune legăturile sfinte ale limbei și ale culturii naționale dintre toți Românii fără ca adversarii românismului să nu 'și dea pe față marea lor supărare, căutând nod în papură spre a bîrbi în contra nămolului românesc, umblând în tot chipul să-l înegrescă și acum când și-a serbat pe cel mai mare și mai glorios erou din istoria luptelor sale trecute pentru libertate și pentru creștinătate.

Până acolo merge patima acestor vrasmași ai Românilor, în cât ei, uitând de sine, de demnitătea și cinstea lor, alérgă chiar la minciună și la calumnie pentru a satisface poftetele lor răutăcioase și răsunătoare.

Cui i-ar fi venit vre-odată în gând, că micii tirani, de cari vorbim, vor merge până a ne învinui pe noi Românii de ađi, că înainte cu patru sute și vre-o trei-șeci de ani un principe român, cel mai vitéz și genial din toți principii veacului în care a trăit a înfrânt într'o bătălie pe mândrul și trufașul craiu unguresc Matiaș Corvinul, care îl atacase cu ostirea sa în scop de a'l bate și a' umili. Bătălia de la Baia din care Ștefan cel Mare a ieșit biruitor, ér Matiaș a fost învins și chiar rănit de o săgétă moldovenească, această bătălie se creștéză ađi — inchipuiți-vé — pe răvașul Românilor din Transilvania și Ungaria de către năbădăioșii șoviniști maghiari, și noi suntem cei ce avem să ispășim păcatele, cari l'au fost dus pe Matiaș în fruntea ostilor sale peste graniță cu gândul să năvălescă asupra

Moldovenilor și să pedepsescă și umilească pe Domnul lor.

Matiaș, om cu sufletul ridicat, P măn și el de origine și generos la fire, i-a fost iertat lui Ștefan cel Mare, pe când amândoi erau încă în viață — dér ce folos, că după patru veacuri și mai bine șoviniștii de la „Budapesti Hirnap“ pörtă încă Sâmbetele marelui erou și nebiruitorilor săi răsboinici și nu iertă, nu vré să ierte neamului românesc, că l'a născut și că ađi le cinstește amintirea.

Nu e numai o sağă, ci este trist adevér, că această foie agitatorică ungurescă ne négă noué Românilor din Transilvania și Ungaria dreptul și datoria de a cinsti memoria lui Ștefan-cel Mare, care a fost sânge din sângele nostru, pentru-că a bătut pe craiul Matiaș. Și nu-i destul cu atâta, dér merge până a pretinde, că serbându-i memoria, noi am face-o numai și numai pentru-că acest mare Domn român, acest „luptător al lui Christos“, acest zid apărător în contra năvălirilor Semilunei păgâne, a luat odată la gônă și mândra armată a vestitului craiu unguresc, contimporan cu el!

Parcă Ștefan-Vodă a devenit mare și vestit în totă lumea numai prin biruința de la Baia și nu prin cele 36 de invingeri ce le-a câștigat în cea mai mare parte contra Tătarilor și a Turcilor.

Șoviniștii maghiari cu firea lor îngâmfată, neingăduitoare și răutăcioasă, au ajuns să vadă în ciuda lor, că guvernul austriac a fost mai cu minte decât ocărmuitorii pătimași maghiari și nu numai că a lăsat Românilor bucovineni totă libertatea de a se închina memoriei marelui Domn român și binefăcător al lor, dér a fă-

cut o primire cât se pôte de amicală și ospetilor din România, cari au venit la Putna la serbare; au ajuns, dicem, în ciuda lor amară, să se facă de ris.

Și cel ce ajunge a se face de ris — se sciți, că a pierdut jocul.

In amintirea lui Ștefan cel Mare.

Dilele acestei săptămâni au fost dile de serbătoare pentru întreg neamul românesc. S'a serbat la București, la Iași, la Sinaia, la Baia, la Putna și Suceava și în alte centre din România și Bucovina amintirea marelui erou național Ștefan-cel-Mare și Sfânt — cu ocaziunea împlinirii a patru sute de ani de la mórtea lui.

A fost o comemorare istorică națională și culturală, care a deșteptat un rar entuziasm pretutindenî unde locuiesc Români. Serbările au atras multă lume la Suceava și la Putna, unde s'au adunat aproape 20,000 de Români din toate clasele, de la Vlădică până la opincă.

În București serbătorirea memoriei marelui Ștefan a fost înălțată printr'un cortegiu istoric alegoric, care închipuia intrarea lui Ștefan Vodă în Suceava.

Culmea serbărilor a fost fără îndoială la Putna, unde în mănăstirea cu același nume își dórme somnul de veci eroul vremurilor de grea cumpănă pentru neamul românesc, acel Ștefan Vodă, care cu brațul său puternic a înfrânt urgia dușmanilor și a înălțat Moldova, la culmea măririi.

De la raportorul nostru special trimis la Putna am primit raporte lungi despre serbările ce s'au dat pe pământul Bucovinei.

Étă ce ni-se raportéză despre cele întemplate în decursul țilei de Sâmbătă 3 Iulie v. în jurul mormântului lui Ștefan-cel-Mare:

Serbarea dela Putna.

(Dela raportorul nostru special.)

Putna-Cernăuți, 3 Iulie v.

În scurte intervaluri au sosit trenurile separate de către Cernăuți și Rădăuți. Între cei sosiți se aflau și membrii Reuniunii române de cântări din Cernăuți „Armonia“ cu totul vre-o 80 de dame și domni, toți îmbrăcați în toalete negre, sub conducerea prezidentului, compositorul d-l Tudor Flondor. Miile de peregrini se înșirară în rânduri de câte 8 și luară drumul spre mănăstire, care se află cam la o distanță de 20 minute de la gară. De-a drépta și de-a stânga drumului se aflau înșirați ôșpetii și poporul sosiți mai înainte, din Putna și satele învecinate.

In mănăstirea Putna.

La intrarea în mănăstirea Putna era ridicat un arc triumfal imponent decorat cu drapeluri tricolore ale țării și ale Imperiului austriac. Mănăstirea, cât și locurile din jurul ei, oferă un aspect grandios. Ai senzația, că asisti la un peregrinagiu grandios, ne mai pomenit în analele istoriei noastre.

— „Mecca Românilor!“ esclamă un prieten într'un moment de mare însufletire, cu ochii muiați în lacrimi. Jur împrejurul mănăstirii — care e încinsă de păduri — fâlfăie nenumărate drapeluri, cari indică locurile, unde pleca Ștefan-cel-Mare, încunjurat de boieri, la vânătoare. Într'o poieniță spre sud-est se înălță o mare cruce împodobită cu colorile țării și treicolorul nostru. Privirile se îndréptă un moment spre acest luminii mândru... Este locul, de unde — după tradiția populară — a aruncat Ștefan-cel-Mare săgéta, care a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cântece.

I.

Sub teiul înălbit de florî
Mă duc și-acum de-atâtea ori
Și dragostea cu mine-o iau
Și stau... și stau...

Tub teiul legănat de vînt
Rămân cu ochii în pămînt
Și simt cum tôte 'n mine mor
De dor... de dor...

Sub teiul unde-am stat cu el
Imî pun în deget un inel
Și degetul la sîn mi-l string
Și plâng... și plâng....

II.

A trecut în gônă vîntul
Și ne-a dus cu el iubirea
Și de-atunci e tristă viața
Și de-atunci e négră firea...

Dér mai tristă și mai négră
Nóptea peste noi se lasă
Când nicî nu 'ncercăm iubirea
S'o aducem ér acasă!...

III.

Am cređut în ochii negri
Cum în nópte crede luna;
Drăgălașii ochii negrii
M'au mințit în tot-déuna.

Am cređut în cei albaștrii
Cum credeau în cruce moșii;
Ochii, ochii cei albaștrii
M'au făcut să plâng, frumoșii!...

Z. Bârsan.

Mórtea lui Ștefan-Vodă.

Cum au început a vui clopotele în strălucitoarele turnuri ale Sucevei, s'a sciint în nord, că Vodă-Ștefan s'a dus. Și din sat în sat, din clopotniță în clopotniță, vaețele de aramă s'au înpânzit ca o durere uriașă peste întregul pămînt al Moldovei. Din piscurile munților prinseră a curge spre văi tênguirile buciunelor de cireș: plăeșii spunea cu culmilor, și codrilor, și drumurilor de ape, tuturor colturilor, unde se găseau așeqăminte de vechi oșteni, spunea durerea cea mare, cea fără de îndreptare. Și pe căile prăfuite, pe malurile riuirilor aurite de soarele lui Iulie, alergau pe cai repeđi Craincii plecați pe oblâncu-

rile șelelor, spintecau vîzduhul ca nisce pasări îngrozite, suflate din urmă de viforul unei vești grozave.

„A murit Vodă-Ștefan! A murit Vodă!“ Vestea a fost un fulger. Înfrământarea jalnică a orașelor și satelor, cuvîntul deși era de mult așteptat, cutremurâ inimile. Și clopotele de mórte plîngeau pe întregă moșie, și boierii, oștenii, norodul, cu capetele descoperite, umblau purtați într'un vârtej de jale, se gîndeau la un viitor de cumpene și se întrebau: ce va fi după ce-l vom pune în mormînt?

În umiltele bisericuțe ale satelor, în mănăstirile clădite ori înzestrate de marele voevod, se ținură priveghiuri de tăcere și mahnire. Numai glasurile preoților, vorbind sufletelor simple și oșelite în nevoi tresăria sub bolți din altare, și chemau în lumina scădută a candelelor umbra marelui lor Voevod.

Căci nu era în totă Moldova bărbat cu brațul tare, care să nu-și aducă aminte, că de erî, de crâncenele răsboie ale anilor din urmă și care să nu-și aducă aminte ca de-un frate, ori de-un tată, de luminosul Domn.

Și acuma toți tăceau cu sufletele amărite. Ér în palatul lui din Suceva, Vodă-Ștefan sta mort, alb și senin, cu mâinile cruciș pe piept. Se odihnea, alinat de mórte

neînvinșul a cărui tunătoare vrednicie spărsese cerul celor patru vînturi. Și preoții, și vlădicii, și metropoliții în vestmintele lor de aur și mătase cădelnițau în jurul mortului împrașciind mirodenii și murmure, chemând pacea dumnezească asupra sbuciumatului suflet. Ér marii și vitejii boieri în haine cernite priviau cu ochii împietriți spre trupul liniștit, pe care-l cerea pămîntul și se gîndiau la țilele de mărire, care umpluse cu lumina lor o jumătate de veac și se gîndeau, că sufletul cel mare al Domnului lor va trăi în veacuri și se va înălță ca un finic înflorit, de holburile vînturilor nescuturat.

Dilele se strecurară în jalea mută a poporului și în răsnetul bocet al clopoteilor. Pe urmă se întinse alaiul mare de preoți, de oșteni, de boieri și de norod. Și Vodă, investimentat ca în vremile măririi, cu coróna în cap, cu sabia și buzduganul alături, fú ridicat pe năsălie de boierii mari, olerul își înălță glasul — și porniră. Musicile ostășesci, timpenni cu cordele slăbite și buciune prinseră a suna într'un bubuit adene de tunet, — și când eși alaiul din cetate, se umplură câmpiile de mulțimea norodului. Călăreții își duceau în pas caii, cari lăcrămuu din ochii plinu de ierba de pușcă, făceau o rotă uriașă Domnului din țile bune; dér armele, care se înălțase

indicat locul, unde s'a înălțat spre vecinică amintire și pioasă închinăciune mănăstirea Putnei.

Liturgia.

Sunt orele 8 $\frac{1}{2}$ dimineața. Liturgia s'a început deja în biserica mănăstirii. Servese I. P. Sa Metropolitanul Dr. V. de Repta încunjurat de mare asistență, între cari archimandritul Calinescu, consilier cons. Bejan, profesorii universitari de teologie, Eusebie Popovici, Dr. Voiuțchi, Dr. Tarnavski etc.

Numai cu mare greutate mi-a fost cu putință a pătrunde în biserica mănăstirii, care de abia mai cuprindea atâta lume. Mulțimea se înșirase în jurul bisericii și în grădina și pe dealurile din jurul mănăstirii.

După terminarea liturgiei, profesorul de la facultatea teologică Dr. Tarnavski, unul din cei mai distinși predicatori ai Bucovinei, a urcat amvonul și a rostit cu voce înălțată predica festivă, un rar model de oratorie. Predicatorul a apreciat în colorii vii meritele lui Ștefan-cel-Mare pentru țera sa Moldova, scoțând în lumină în deosebi virtuțile sale mărețe ca Regent și ca Atlețul lui Christos. Oratorul apelază la poporul român a sărbători memoria lui Ștefan-cel-Mare ast-fel, ca fiecare Român să nu uita să se apropie de virtuțile creștinesco ale Marelui Voevod. Dr. Tarnavski termină, rostind o rugăciune păturoasă implorând binecuvântarea cerească asupra poporului românesc, asupra I. P. Sale Metropolitanului și asupra Impăratului Francisc Iosif.

Parastasul.

Urmăză oficierea parastasului solemn întru memoria lui Ștefan și a neamului său. Cântecul bisericesc au fost executate de corul „Academiei ortodoxe“.

După terminarea slujbei parastasului a urmat încununarea mormântului lui Ștefan-cel-Mare prin numeroase cununi.

Mormântul lui Ștefan-cel-Mare.

La dreapta, când întri în biserica mănăstirii, în naia (tinda pentru femei) se află mormântul lui Ștefan-cel-Mare, acoperit cu o lespede de marmoră albă, de asupra căreia se ridică un maoseleu de piatră cu pereți de sticlă și decorat cu arabescuri. În mausoleu sunt mai multe urne de sticlă, în cari se ved depuse obiectele, cari s'au găsit la anul 1856 în acest mormânt: o bucată de lamidă domnescă, inele de aur, giuvaericeale etc.

Locul de vecinică odihnă a eroului unui neam întreg! Un moment, care te copleșește, care îți răpește glasul și îți înmăoie ochii în lacrimi. Ai cădă în ge-

nunchi și ai zăbovi ore întregi lângă acest petec rece de pământ, decât ar fi posibil și decât mulțimea de oameni staționată în jurul mormântului n'ar forma un zid, peste care nu-i cu putință să treci.

Depunerea cununilor.

Deputațiunile numeroase depun cununile lor pe mormânt cu scurte alocuțiuni adresate egumenului mănăstirii și comitetului aranjator. Sunt cununi numeroase de o rară frumusețe și splendore.

În dreapta mormântului se distinge cununa Regelui Carol, depusă încă Vineri seara de Consulul român din Cernăuți d-l Cogălniceanu. E o cunună superbă. Înălțimea de circa 2 metri, e compusă din frunze verzi artificiale de stejar cu ghindă aurită și la mijloc palmieri. O lată funtă tricoloră atâră în jos având ca inscripție în aur următoarea dedicație: „*Lui Ștefan cel Mare Domn al Moldovei. — Carol Rege al României. 1504—1904.*“

În imediată apropiere de deșna se află o cunună grandioasă de stejar, cea mai mare din toate cununile, cu următoarea dedicație pe o pantlică lată treicoloră: „*Studentimea universitară din Bucuresci. — Lui Ștefan cel Mare.*“

Rând pe rând urmază apoi celelalte cununi, cari toate denotă un gust deosebit, între cari:

O cunună de lauri depusă de d-l Birăuț (redactor în Budapesta) cu următoarea dedicație: „*De la țeranii neamului Târ.*“

O cunună admirabilă de lauri și cu pantlică frumoasă treicoloră cu următoarea dedicație: „*România Jună — Fericitului Voevod al neamului românesc Ștefan cel Mare și Bun.*“

O cunună mare de la „Societatea de cultură macedo-română“ cu următoarea dedicație pe o pantlică albă de mătășă: „*Apărătorului Neamului și Creștinătății.*“

O cunună admirabilă de stejar argint și ghindă aurită cu următoarea inscripție pe pantlică treicoloră: „*Memoriei Marelui și n-veci neuitatului Ștefan cel Mare. — Județul Rîmniceu Sărat.*“

Cununi: de la „Ministerul cultelor și instrucțiunii publice al României“, „Clubul Unirea Meseriașilor români din Galați“, „Liga din Bucuresci“, „Liga din Iași“, „Societatea istorică română“, „Universul“ etc.

Din Bucovina: „Societatea pentru cultură și literatură“ (O cunună eternă pentru Internatul român), „Comitetul țării“, „Damele române“ (cunună de argint de stejar cu ghindă de aur cu emblema Bucovinei), orașul Sucuva etc.

Din Transilvania: *Românii din Brașov, Românii din Blășiș și Țeranii Români din Ardeal.*

Ôspeții sosiți.

Numărul ôspeților și al poporului întrunit la Putna a atins cifra de 20,000 oameni. Din Bucovina au luat parte numeroase deputațiuni țărănești din toate districtele Bucovinei. Întruga boerime și inteligență română bucovină este prezentă.

Din partea autorităților publice bucovinene: Principele Hohenlohe, mareșalul I. Lupu, presidentul tribunalului țării Klar, rector univ. Hörmann, prelatul rom. cat. Schmidt, directorul poștelor Pösch, decanul Friedwanger, viceprimarul Dr. Reiss, consilierul aulic Uhlmann și directorul fondului religionar. etc. etc.

Din România mi-am putut nota în fuga condeiului următoarele persoane: Consulul român Cogălniceanu, Șendrea, prof. Poni, Istrati, Tarovici-anu, Dr. D. Onciul, Tocilescu, Iorga, Nicu Filipescu fost ministru, deputații Radovici, Morțun, Albu, Trifonescu, Leca, Poenaru-Bordea, Ionel Grădișteanu, Vintilă Brătianu, Tigara-Samurkaș, general Lahovari, gen. Angelescu, Alimăneșteanu, Dr. G. Popovici, Sărățeanu procuror general Ștefănescu, prof. Kerubach, Florescu, Manolescu, Belloescu și Antonovici, Duca, prințul Leon Ghica, T. Ghica etc. etc., numeroși profesori secundari, preoți, delegațiuni numeroase studențești din Bucuresci și Iași.

Din Viena rectorul univ. Neumann, Dr. Amf. Dan, reprezentanții „României June“, reprezentanții studentimei române din Germania etc.

Diaristica au fost reprezentată astfel: Diarele din Viena și Cernăuți prin numeroși diariști cernăuțeni sub conducerea d-lui Menescl. Numeroși diariști din România pentru diarele „Universul“, „Adevărul“, „România“, „Conservatorul“ etc. Din Ardeal a fost reprezentată „Gazeta Transilvaniei“, „Drapelul“ și „Poporul Român“ prin raportori și corespondenți speciali. „Mayar Tavarati Iroda“ și diarele maghiare din Pesta prin d-nii Eugen Zászlo și Kornel Bakosi. Diariștilor li s'a rezervat o odaie pentru copierea telegramelor și scrierea rapoartelor.

Discurs festiv.

După terminarea serviciului duranțească miile de oameni au defilat înaintea mormântului, zăbovind fie-care câteva secunde adâncit în rugă ferbinți. Părintele egumen Pătraș și membrii comitetului aranjator supraveghiau ordinea în decursul defilării.

Pe la orele 12 $\frac{1}{4}$ d-l Dr. Dimitrie Onciul, profesor de universitate în Bucu-

resci, fost profesor al pedagogiei în Cernăuți, a urcat galeria frumoasă decorată cu verdeț, lipită de zidul bisericii, și a rostit un magistral discurs festiv istoric despre viața și faptele lui Ștefan cel Mare. Discursul, care a durat o oră înțregă și care a fost des subliniat cu aplauze, vi-l voiți trimite întreg spre publicare.

O mulțime mare de oameni au ascultat cu cea mai mare evlavie cuvintele oratorului festiv până la sfârșit, deși era o căldură pe mai pomemita. Oamenii asistau în arșița sôrelui cu capetele descoperite, urmărind cuvânt de cuvânt pe oratorul distins. Discursul festiv a fost înțreșut cu numeroase citate istorice și în deosebi partea, care descria mórtea eroului Ștefan, a emoționat auditorul până la lacrimi.

După discursul d-lui D. Onciul a urcat galeria generalul Angelescu, care în numele pelerinilor veniți de la Iași, a apoteosat cu o rară vervă figura măreță a lui Ștefan cel Mare.

D-lui general Angelescu i-a urmat d-l Brăescu, avocat în Rîmniceu-Sărat, rostind în numele orașului Rîmnice și a pelerinilor Rîmniceului un admirabil discurs comemorativ, relevând faptul, că istoria Rîmniceului-Sărat este strins legată de viața și faptele lui Ștefan cel Mare.

Banchetul.

După terminarea discursului festiv mulțimea enormă s'a resfirat în toate părțile spre a lua parte la banchet. Poporul a luat drumul spre colinele din apropiere, unde li s'a dat o mare masă populară.

Aflu că spre scopul întreșinării pelerinilor „Fondul religionar“, cât și persoane particulare în frunte cu I. P. Sa Metropolitanul au destinat suma de vre-o 20.000 corone.

Ôspeții și inteligența a luat prânzul în grădina Mănăstirii, unde era aranjat un bogat bufet cu mănăcări și beuturi alose. Autoritățile publice și reprezentanții oficioși s'au întrunit la orele 2 d. m. la banchet festiv în pavilionul mănăstirii frumos împodobit cu verdeț și drapeluri. În fruntea sălii se afla bustul M. Sale Impăratului. Când s'a servit șampania I. P. Sa Metropolitanul Dr. V. de Repta s'a ridicat și a închinat cu cuvinte entusiaste paharul său în sănătatea Maj. Sale Impăratului Francisc Iosif. Ultimele cuvinte ale I. P. S. Sale au fost acoperite cu vii aplauze.

S'a ridicat apoi Alteța Sa principele Hohenlohe, guvernatorul țării, rostind un toast în limba franceză și germană, în care a bineventat pe ôspeții sosiți din apropiere și mari depărtări, cari au venit să serbeze memoria lui Ștefan cel Mare. În pumele ôspeților din România a vorbit d-l Șendrea vice-presidentul Senatului român mulțumind principelui Hohenlohe pentru cuvintele de bine-ventare adresate ôspeților din România. A mai vorbit d-l N. Filipescu.

În decursul banchetului s'a trimis următoarea telegramă Maj. Sale Impăratului:

Maj. Sa Impăratul Francisc Iosif
Ischl.

Intruniți la mormântul Domnului Moldovei Ștefan cel Mare din Putna, — mănăstire care a ajuns sub guvernarea glorioasă a Maiestății Văstre din nou la vechia ei splendoră — spre a sărbători cu pietate aniversarea a patru sute a morții acestui glorios principe și marinos etitor de mănăstiri și biserici, Români bucovinini împreună cu cetățenii lor de aceleași sentimente aparținători altor naționalități, în prezența ôspeților din diferite țări ale Austro-Ungariei și străinătății, cât și în prezența Alteței Sale d-l president al țării prințul Hohenlohe de Schillingsfürst și a Escelenței Sale d-l mareșal al țării lăncu de Lupu — rógă cu supunere pe Maiestatea Văstră să binevoiască a primi prea grațios espresivă profundă a fidelității, dragostei și alipirei lor.

În numele ôspeților întruniți, cu cea mai profundă venerațiune, cei mai supuși servi ai maiestății Văstre:

Vladimir de Repta, arhiepiscopul și metropolitanul Bucovinei și Dalmației.
Eudoxiu baron Hormuzachi, presidentul comitetului festiv.

odată cu fală, acum erau îndreptate în spre pământul în care și Voevodul lor se coboria.

Merseră multă vreme prin arșița lui Iulie, spre Putna. Și în toate părțile, în sate, clopote sperioase trimiteau văilor și vîzduhului vaiete de jale. Și boierii se rînduiau să ducă sarcina neprețuită. Se schimbau la prohoduri. Atunci în câmpii, în miile și miile de oameni, se întindea o tăcere grea și cântecul preoților se înălțau plutind peste capetele descoperite și plecate. Când convoiul pornea ér, un glas rostea: „Dumnezeu se-l ierte!“ și mulțimea urnindu-se în talazuri mari, își făcea cruce murmurând răspunsul.

Și prin mulțimea aceea mare, trecea fiorul aducerilor aminte. Căci erau în jurul nedomolitului căpitan toți oștenii încărutiți în lupte vechi, oșteni din norod, ridicăți la o îndărăjire și la o mărime fără seamăn; erau toți boierii cu paloșe ascuțite și cu inimii mari și drepte, erau acolo martorii ălelor de la Podul-Înalt, de la Baia și de la Cosmin. Erau bătrânii Ivașcu și Maxin, și Gherman, și Oană, și întunecosul Neamț Hrăman, vechii păcălabi ai cetățitorilor Mării; erau Olănuș și Mușat, și Frunteș, și Boldur, și Tăuț, și Gangur, și toate săbiile vrednice ale Moldovei, și toți acum

nu făceau nici o para fără mintea, care se stinsese, fără brațul, care amortise!

Intinsele valurii de norod pătrunseră și în Putna. Și la mănăstirea sfântă se lăsa jos năvălia. În biserică nu era chip să slujască: nici pentru cler nu era loc în deajuns. Slujiră deci afară, lângă ferestra altarului. Tot norodul se lăsa în genunchii, și durerea mușca din toate inimile, căci se apropia par'că oșsul unei asfințiri vecinice.

Un archiereu cuvântăreț se înălță apoi de-asupra capetelor și începu a vorbi despre Vodă cel mare și sfânt, care din vifore a scăpat moșia, și mare și luminosă ne-a lăsat'o, plină de bunătăți și de pace. Ci ca un fulger a scăpărat paloșul lui în patru părți a zării, pe dușmanii i-a îngenușiat în tină, spre vecinică a lor rușine sus înălțând neamul și legea strămoșescă. Pe voi, locuri crușite de sângele nostru și al dușmanilor, v'a amintit cuvântătorul; pe voi, bătrânilor oșteni, v'a luat de martori, și spre tine, mărite Voevod, s'a întors suspinând și închinându-se, apoi a tăcut și și-a ridicat ochii spre ceri...

Și norodul era bătut de valuri de durere. Cu ochii înotând în lacrimi, trecură rudele, oștenii, boierii și norodul și sărutară mâna, care făcuse dreptate în lume și crucea pentru care mâna se încordase atâta amar de ani. Si a fost o uriașă și adâncă

sguduire în inimii, când patul cu chingi de fier fú coborit cu năframe de mătășă în bolta de piatră.

Vîzduhul se sguduia de-odată la izbucnirea puscilor, musicile prinseră a suna prin norod trecu un frémăt mare, olopotele vuiră mai cu putere, și era o jale, cum n'a mai fost de-atunci în țera Moldovei. Mitropolitul se plecă și svirli asupra mortui o mână de țărînă, apoi meșterii se puseră să zidescă vecinica locuință. Mulțimea fierbea în talazuri fără astempăr și murmura și gema neîntrerupt ca un codru în furtună, — ér Domnul Ștefan fú zidit în lăcașu-i de marmoră de pîtră.

S'au stins rînduri de oameni și s'au schimbat vremurile. Bătrânul Voevod își dórme somnul chinuit pôte de visuri; și va mai dormi. Dér într'o ăi sabia lui de oțel va strepunge mormântul și va fulgera la sôre. Și duhul vredniciei lui va trece ca un vifor prin inimile deșteptate la o nouă viață.

Atunci, după veacuri de visuri urite, și-se va descreși chinul feții, vei zîmbi și vei ierta rătăcirile noastre. Atunci, bătrânule, umbra ta uriașă se va înălța de-asupra oștilor noue și-ți vor scoateia ér ochii, și se va cotumura vîzduhul la glasul poporului tău!

(Sămănătorul¹⁴) Mihail Sadoveanu.

Banchetul, care a decurs foarte animat și la care au luat parte vre-o 120 persoane, s'a sfârșit pe la orele 4 d. a.

Festivitățile din grădina Mănăstirii.

Momente fără îndoială de mare în-sufletire și entuziasm sacru, poate cel mai național moment din serbătorea de astăzi, au oferit manifestațiunile tinerimei universitare, întrunite în spațioasa grădină a Mănăstirii, cari și-au luat începutul pe la orele 4 d. a. S'au ținut discursurile reprezentanților studenției și ai societăților. Discursurile numeroase au fost tot atâtea jurăminte sfinte, purcese din inimă avântate românești cu scop de a cimentea aici lângă acest mormânt sfânt legăturile de sânge între Românii veniți din toate unghiurile. Atâtea însufletire rar s'a mai vădit. Iubire de neam, alipire de lege, dătină și obiceiuri, dureri infundate, regrete duioase, patriotism fervent — toate toate s'au deslășnit diu sufletele tinerimei, urcându-se spre ceruri în formă de rugă ferbinți pentru consolidarea neamului românesc spre un viitor de aur.

Seria discursurilor a fost deschisă de fostul president al „Junimeii” d-l *Tofan*, care emoționat a binevențat tinerimea întrunită, dorind, ca ea să tragă din această mărățelă serbare din faptele lui Ștefan în-vățătură pentru viitor, și dorind, ca amintirile d-iei de astăzi să se imprime cu litere neperitoare în sufletele celor strînși astăzi în jurul mormântului dela Putna.

Următorul la tribună d-l *Lucaci*, student bucovinean, actualul president al „Junimeii”, o figură simpatică și distinsă, care talmăcesce în frumoase cuvinte sentimentele „Junimeii” în ziua mărățelă a comemorării memoriei lui Ștefan. „Duh sfânt luăm dela acest mormânt — dice oratorul — duhul unirei în cugete și simțiri. Umbră mărățelă a lui Ștefan, dă-ne putere în faptele noastre, avântă-ne spre fapte mărețe, ér decă vom fi lași, trimite asupra noastră din mormântul tău sacru blăstămătură cel mai urgisit!”

Au mai vorbit d-nii *Covată* din partea Macedo-Românilor, Nic. *Ionescu* în numele Facultății de litere din București, *Nicolaescu* în numele Societății macedo-române, d-na *Gribincea* de la Iași, care aduce omagii lui Ștefan cel Mare în numele femeii române.

Vorbesc apoi d-l *Tocilescu*, care ține un discurs admirabil plin de elocință și patriotism.

Baronul *Hurmuzachi* cetesce apoi telegramele de adesiune. I. P. S. Sa Mitropolitul *Wladimir* de Repta anunță că a primit o telegramă de la M. S. Impăratul ca răspuns la telegrama de omagiu ce I-s'a trimis. Etă telegrama:

I. P. S. Mitropolitul de Repta.

M. S. imperială și regală apostolică a binevoit a lua cunoștință cu o bunăvoință specială, despre expresiunea neclintită de fidelitate ce-i arătați cu ocaziunea serbării celor 400 de ani dela mărtea Prințului Moldovei Ștefan cel Mare. Majestatea Sa mulțumește Eminenței Văstre și tuturor oșpeților dela Putna pentru manifestațiunea de simpatie al cărui obiect a fost.

Aclamațiunile frenetice se auzeau pretutindeni.

Se anunță la cuvânt d-l *Mihai* *Povici*, presidentul „României June”, care cu o rară vervă și însufletire rostesc cam următorul discurs:

Studențimea română din Viena, fermecată de ideea d-șească de a serbători purtătorii din trecut ai renumelui de român, pentru-ca dragostea față de neam să prindă aripi de vultur, ér încrederea în viitor stâncă de granit să fie — aleseră drept simbol al întrupării geniului român pe cel mai nobil, cel mai sfânt erou al timpurilor trecute, pe Ștefan cel Mare și Bun.

„Să nu resistăm noi înșine realizării ideii acesteia, ci să încercăm să se facă din ideea faptă și să lăsăm să se sfarme ideea de rezistență străinilor, nu de a noastră”, — dicea marele Eminescu, când o sémă de tineri circumspecți, bănuind urgia regimului, dădeau bătândul sfat a nu prăsi memoria acestui erou.

Neamul românesc, la entuziasmul apel al studenției, răspunde prin aprinderea făcliei de jertfă la mormântul marelui Român, și prin plecarea genunchilor în fața mărețului apărător. Omagiu de recunoștință și dragoste fiescă lor. N'a fost putere, care să împiedece imponenta manifestare, căci chipul cel mândru al lui Ștefan cel Mare, avea puterea să orbescă trufia străină.

Și astfel purcese mărățelă serbare să scuture din amorfie muniți cei bătrâni și în buciumul cel sfânt al trecutului nostru să propovăduiescă la 12 milioane de Români mândria și fala nesfârșitelor lupte ale unui neam de eroi, — să propovăduiescă unitatea culturală a neamului acestuia trunchiat de vijelia furtunilor nefaste, deșteptând din amorfie toate sufletele românești de la Tisa până în Pind.

„Unitate culturală, muncă și progres” étă strigatul de bataie al entuziaștii generații; și când se vedu atâtea mare mulțime adunată din atâtea părți, în mulți, creduți pierduți și îngropați pentru neamul nostru — fior de mândrie trecu prin rândurile încheiate și în genunchii multumirii cerului „înger de pază, Ștefan cel mare” pentru puterea făcătoare de minuni a numelui său.

Ceea ce s'a făcut atunci cu mari opintiri, făcându-s'a astăzi printr-o vorbă sburătoare — și decă ne dăm sémă de rezultatul de astăzi al ideii pornite eri — întrebați muniți: „Cine este Ștefan cel Mare?” și vi-se va răspunde: „Urgia lui Dumnezeu împotriva dușmanilor noștri”.

Întrebați câmpiile, și ele vor răspunde: „Paza lui Dumnezeu!”

Și decă a-ți repeta dincolo de munți aceeași întrebare, — surd vi-se va răspunde: „Geniul său, mântuirea noastră”.

Asta e rezultatul muncii de acum 32 de ani. Fie, ca la viitoarea serbare la acest sfânt mormânt, când érași vre-unul va veni să constate progresul cultural al Românilor din toate părțile, s'ajungă singura întrebare: „Cine a fost Ștefan cel Mare?” Un răspuns să urmeze: „Geniul său ne-a mântuit pe noi”.

Oratorul a fost cu frenesie aplaudat de mulțimea ascultătorilor.

Rep.

Serbarea din București.

În capitala României serbarea în amintirea lui Ștefan cel Mare s'a făcut Vineri la 2 (15) Iulie. A fost o serbare imponentă la care au participat deci de mii de oameni din toate clasele. Pe piața Victoriei se ridicaseră patru tribune elegante. Lângă ele luară loc corurile compuse din elevele și elevii școlilor secundare și corul „Carmen” Pe o liniste adencă sosi princirele meștenitor Ferdinand cu fiul său prințul Carol, cari reprezentau pe M. S. Regele la serbare. La orele 8 dim. s'a oficiat serviciul divin. Cântările au fost executate de corul metropoliei. După serviciul divin corurile au intonat imnul lui Ștefan cel Mare, apoi „Deșteptă-te Române.” Urmară apoi discursurile, între cari un prea frumos discurs al ministrului de culte Sp. *Haret*, pe care-l publicăm la alt loc al numărului nostru de azi.

Și acum étă că apar dinspre Șosea falnicii eroi din cortegiul istoric, toți îmbrăcați în costumele și armele timpului. În frunte merg buciumașii, urmași de toboșari, de grupul muzicanților (surlași și trâmbițași). Stégul era încunjurat de ostași în armură, formând garda de onore. În drépta și în stânga stegariului merg câte doi ostași cu halebarde, cu stéguri mai mici. Apare apoi Ștefan cu coróna pe cap și cu sceptrul în mână. Alături de el merge *Vlad Tepeș* cu o căciulă de per'e în cap și cu sceptrul în mână. După ei urmau copiii de casă, sfetnicii, sfatul boe-

rilor, părălăbii, aprozii, corpul lăncerilor, toți îmbrăcați în costume naționale, purtând scuturi, arcuri după gât, arbalette, sulii, paloșe, măciuci etc. Cortegiul era încheiat de un detașament de jandarmi călări.

Înălțătorea serbare s'a sfârșit între urările publicului, care totă ziua umpluse străzile Bucureștilor.

Serbarea din Sinaia.

Serviciul divin pentru aniversarea centenarului al 4-lea al lui Ștefan cel Mare la 4 Iulie v. s'a făcut la Sinaia în prezența Majestății Sale Regelui, a A. S. R. Prințului Ferdinand, a micilor Prințipi Carol și Elisabeta și a unui public foarte numeros.

Comemorarea eroului s'a făcut la orele 10 și jumătate, într'un pavilion construit în fața bisericeii.

După terminarea serviciului divin, d. V. D. Stănculescu, directorul școlii, a arătat printr'un frumos discurs importanța d-iei, mărtea și testamentul lui Ștefan.

De acolo s'a dus publicul la școala Carmen Sylva, unde s'au distribuit premiile. Serbarea s'a deschis cu imnul regal intonat de muzica regimentului I de geniu. S'au reprezentat trei tablouri relative la Ștefan cel Mare:

1) Ștefan și Corvin, 2) Șoimii lui Ștefan, jucată de premiații claselor 3 și 4 ai școlii Carmen Sylva, 3) Mama lui Ștefan cel Mare de Bolintineu, 4) Recitarea făcută de eleva Verzénu Sofia.

Serbări frumoase și înălțătore sau făcut aproape în toate orașele și satele din România: la Iași, Brăila, Galați, Constanța, Vaslui, Borzesci locul natal al lui Ștefan cel Mare etc. Pretutindeni a domnit mare entuziasm și însufletire.

Români din America și aniversarea.

Cu ocazia serbătorilor de la Putna, Românii din America au trimis și ei următorea telegramă:

„Românii din America, salută cu dragoste pe frații lor din patrie și se unesc cu densii la serbările organizate pentru a serba memoria marelui erou.”

Semnați: Comitetele societăților române „România Carpatină” din Cleveland; „Vulturul”, din Pittsburg; „Unirea Română” din Youngtown și „Clubul român” din Cleveland.

Papa Piu X și aniversarea.

D-l *Vladimir Ghica* a adresat la Vatican în numele catolicilor din România următorea telegramă:

Cardinal *Merry del Val*

Vatican-Roma.

„Națiunea română serbeză în acest moment al 4-lea centenar al morții lui Ștefan cel Mare, eroul național moldovean, supranumit de Sixt IV: „Atletul lui Christos”. Cu ocaziunea acestor glorioase amintiri catolicii români rógă pe sfântul Părinte de a acorda patriei lor ca și predecesorul său de acum patru vécuri, binecuvântarea sa părintească.”

La această telegramă a sosit următorul răspuns:

Roma, 14 Iulie.

„Sântul Părinte ia parte la festivitatea, ce amintesc pe marele Vostru erou național, pe care Papa Sixt IV l'a numit *Atletul lui Christos*, și din totă inima împărtășesc nobililor săi fi din România binecuvântarea apostolică, dând expresiune dorințelor sale pentru fericirea lor și pentru prosperitatea patriei lor gloriose.”

Cardinalul *Merry del Val*.

Discursul ministrului Sp. Haret ținut cu ocaziunea aniversării morții lui Ștefan cel Mare.

S'au împlinit 400 de ani astăzi, aproape chiar în césul acesta, de când s'a stins, în totă strălucirea gloriei sale, cel mai mare dintre ómenii mari, cari au ilustrat trecutul neamului românesc. Și, decă ar fi să se măsore mărimea omului, nu după întinderea țerei sale, ci după puterea de concepție, după energia și priceperea în esecutie, după pătunderea genială a tainelor viitorului, ar trebui ca neintrecutul nostru Domn să se numere nu numai ca cel mai mare Român, dér și ca unul din cele mai puternice geni, ce a produs vre-o dată némul omenesc.

Grele erau pentru Românii vremile, când fiul lui Bogdan-Vodă își puse coróna pe cap. Țera era mică, slabă, cu populație rară și sêracă; hotarele ei din toate părțile erau încunjurate de vecini puternici, ale căror poște nu erau nici-odată saturate, a căror invidie nu era nici-odată adormită, pe a căror vorbă nu se puté pune nici-odată temei. Despre răsărit, hotarul țerei era bătut de ultimele, dér furioase valuri ale potopului de barbari, care, timp de o mie două sute de ani, trecuse dintr-acolo peste noi, asupra Europei. Din miază-și năpădiseră noianul otoman, care cu patru ani mai înainte aruncase la pământ cele din urmă remășițe ale vechei împărății române. La apus și miază-nopte aveam vecini, ale căror gânduri umblau după câștiguri ușore, dér nu puteau înțelege primejdia comună a creștinătății. Înlantru țerile române erau sfășiate de lupte, cari făceau să se schimbe domni la câte trei-patru ani, mai tot-déuna cu ajutor străin. Oștile unguresce, polonesse și turcesce își făceau într'una drum, ca să aducă un domn nou, séu ca să gonescă pe cel de mai înainte, prădând și sérăoind țera la fie-care invazie nouă.

În astfel de vremi a luat coróna fiul vitézului Bogdan-Vodă. Câte-va zile i-au fost de ajuns, ca să pună pe fugă pe nemernicul ucigaș al tatălui său; dér o jumătate de secol nu l'au mai putut clinti din loc vijeliile pornite în contră-i fără încetare. O jumătate de secol Ștefan-Vodă își învêrtesce sabia contra vrășmașilor, cari curg asupra lui din toate părțile, și pe toți îi rêsbesce. Trufia său lăudăroșia onora, puterea nerestabilă a allora, réua credință a tuturor s'a sdrobit pe rând de pieptul de aramă al domnului moldovean.

Grele, dér frumoase vremi au fost aceea! Frumos era spectacolul unui petec de pământ și al unui pumn de ómeni, cari neînfricoșăți țineau piept unei lumi întregi pentru apărarea moșiei lor. Frumos era să se vadă țărânamea ridicându-se ca un singur om la glasul domnului său, și înarmată numai cu cósă și topóre, răsipind ca pulberea în vânt mulțimea fără număr a vrășmașilor! Mare și înălțător era a se vedé cauza creștinătății, pe care cei mari și puternici nu sciau să o apere, sprijinită cu atâtea foc și noroc de neînfrânta sabie românească! Dér mai pe sus de toate neintrecut era eroul, arhanghelul rêsibunător, care neadormit alerga de la un hotar la altul, sdrobind și spulberând pe toți cei cari i-se puneau în cale!

Abia de un an se scoborise în mormânt un alt mare Român, Ioan Corvin, care, și el singur în vremea lui, înțeleșese primejdia otomană și singur își pusesse pieptul ca să o stavilescă. După densul nimeni nu mai sciu să țină sus stégul pe care-l purtase el. Puterile cele mari creștine își risipiră vremea și forțele în rivalități josnice și în lupte sterpe. Decă țera Moldovei nu ar fi dat lumeni pe Ștefan-Vodă, nu ar fi fost pôte în vremea aceea nimeni, care să-și dea sémă, că istoria lumii se afla la un moment, când avea să

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescentilor dup' influență. — Sirolinul promovéză apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtéză tusa și flegmă și face se încetéz: asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia se capétă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provédută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvizzera.)

Sirolin

se alăgă, decât omenirea își va urma drumul înainte, sau va avea să dea din nou înapoi cu o mie de ani. Ștefan Vodă a înțeles aceasta, și de aceea îl vedem timp de 47 de ani, neavând odihnă, căutând să deștepte interesul creștinătății, să înjghebeze alianțe, alergând până prin Italia și Germania, pentru a întorce cu fața spre răsărit frontul de sperare al Europei. Muncă perdută! Pe când Ștefan numai cu țărani și împingea înapoi valul năvălitor, vecinii lui își băteau capul cum să-l îngunche, ei, pigmei ridiculi, pe dânsul uriaș.

Dér dreptatea cea de sus a dat fiecărui după faptele sale. Ștefan însuși a pus la jug pe aceea, cari năsuiau să pună jugul pe gâtul Moldovei; și, nu după mulți ani, jugul otoman, mult mai greu de cât cel de la Dumbrava roșie, fu pedepsa celor, cari îl lăseseră fără ajutor, atunci când el își punea pieptul pentru creștinătate.

Sunt patru sute de ani de atunci, și pare că a fost ieri. Au trecut peste noi nevoi mari, în mijlocul cărora neamul nostru a fost în pericol de a se pierde. Cu toate acestea, amintirea marelui Domn a rămas vie în sufletul Românilor, și neștersă va rămâne ea pentru totdeauna. Din Vrancea până în Hotin, și din Suceava până la Chilia se povestesc încă împrejurul vetrei izbândile lui Ștefan cel Mare și Sfânt, și în credința sa naivă poporul și astăzi nădădușese în ajutorul lui, ori de câte ori se găsesce în nevoi grele.

Și grele au mai fost vremile prin cari a trecut el, de când a închis ochii Ștefan Vodă! Nu i-a fost cruțată nici una din suferințele, cari pot să lovască un popor: umilințe, invații, îngustare de hotare, de toate au trecut peste noi.

Aniversarea, pe care o serbeză azi Românimii întrăgă, ar fi trebuit să fie serbată încă de trei ori înaintea noastră. Dér cum era să se serbeze? La o sută de ani după săvârșirea eroului, tronul lui era ocupat de un nevrednic, care îl închinase urmașilor robilor de la Dumbrava roșie, și care cu dârșii împreună zădărnice vasele proiecte ale unui alt mare voevod, Mihail Viteazul. După altă sută de ani țera ajunsese în pragul perioadei celei mai triste a istoriei sale, când coróna lui Ștefan și Mihail avea să se facă în gugioman pentru capetele rase la cefă ale veneticilor din Fanar. La a treia sută de ani, acești venetici aduseseră neamul românesc la cea mai din urmă tréptă a căderii și a umilinței, îl ruinaseră, îl ingenunchiaseră și amândouă țerile erau în punctul de a fi ocupate pentru șese ani de aști străini.

În așa împrejurări cine se mai putea gândi să serbătorască amintirea Voievodului a cărui spadă fusese gróza dușmanilor? Pentru țera ar fi fost îndoită durerea prezentului la amintirea gloriei trecutului, ér pe glótele de străini ce căduseră asupra ei imaginea eroului de la Baia, de la Racova și de la Cosmin i-ar fi îngrozit.

Ni-a fost dat nouă cei de azi, să putem serba așa cum se cuvine gloria lui Ștefan Vodă. Astăzi în 1904 când ne uităm înapoi și vedem pe unde am trecut din ziua când a închis ochii marele domn, ni se pare, că de pe un munte înalt ne-am prăvălit în fundul unei prăpăstii, de unde numai cu ostenele și cu pericolele nenumerate abia am ajuns să ne ridicăm până la virful muntelui din față.

Pentru întâia óra de patru sute de ani, poporul românesc se regăsește unit și tare în lăuntru, respectat în afară. Unirea țerilor surori, Ștefan cel Mare se silise să o facă și a luptat pentru dânsa o viață întrăgă, vârsând șiróie de sânge.

Cu o sută de ani mai târziu Mihail Vitezul a și reușit un moment să o realizeze, tot pe câmpul de bătălie. Când pe atunci ideea unirii fraților era așa de departe și așa de neînțeleasă de mintea glótei, în cât numai cu sabia se puteau gândi să o realizeze unii ca Ștefan sau Mihail, a căror agerime depășea priceperea și prevederea contemporanilor. Dér suferințele comune apropie și înfrățesc pe ómeni mai mult de cât ori-ce. Cei patru sute de ani de umilințe și năcazur, ce au trecut peste

noi, au făcut mai mult pentru cauza unirii de cât victoriile de la cetatea Dâmboviței și de la Râmnicul-Sărat; și de aceea îndată ce împrejurările ne-au lăsat un moment de resufu, ideea unirii a isbucnit de odată de la un capăt până la celălalt al ambelor țeri, și s'a impus nu numai înăuntru, dér și Europei întregi.

Sunt abia 45 de ani de atunci; mulți din noi am trăit anii aceștia, și am luat chiar parte la desfășurarea evenimentelor. Am văzut cu ochii noștri, cum din două neînsemnate provincii s'a făcut un stat modern; am asistat la nascerea și crescerea lui, la botezul lui de sânge; l'am văzut crescând în putere și înțelepciune, ca un tiner atlet, și întindând braț de ajutor și altora în nevoi; am luat și noi parte, cu inima, cu sufletul sau cu sângele nostru la răspărirea cu vîrf și îndesat a seculor de rușine trecute; și am lucrat și noi, mari și mici, la desăvârșirea visului, care nu a fost dat marelui Ștefan să-l vadă împlinit.

Póte dér marele și sfântul Domn să reia în pace somnul său cel vecinic. Decă sute de ani a tresărit în mormânt atunci când neamul său se părea în primejdie de peire, astăzi póte să doarmă liniștit, căci Românii, uniți în gânduri și în simțiri, viteji ca în vremile lui, înțelepți și hotărâți vor săi să apere moșia cum a apărato și el.

Fie ca această zi mare, când inimile tuturor Românilor bat împreună, însușite la amintirea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, să fie legătura, care să ne unescă pe toți în același gând de iubire de țera și de sacrificiu pentru gloria și țaria ei! Acesta va fi adevărul și cel mai scump prinos pentru eroul de la Putna.

Ce dic foile maghiare despre serbarea dela Putna.

„Budapesti Hirlap“ în ultimul său număr își exprimă supărarea contra Austriei, fiindcă a îngăduit să se țină pe teritoriul austriac acea serbare. Etă mersul ideilor din foia maghiară:

În mănăstirea Putna își dorme somnul de veci voievodul Ștefan, pe care Românii îl venerază ca pe cel mai mare erou al lor, mai ales fiindcă a bătut și o armată maghiară. (Ștefan cel Mare a avut 38 de războaie, din cari în 36 a rămas învingător. Nu înțelegem de ce Românii se uite cele 35 biruințe și numai pentru că a bătut pe Matias să-l venereze „mai ales“, ca erou? Red.) N'avem nimic contra pietății Românilor. Bine fac că și serbeză eroul lor.

Avem însă de făcut câte-va observații la adresa guvernului austriac.

La Putna s'au adunat Românii să-și manifeste unitatea sentimentelor la momentul eroului, care a bătut pe Unguri. Ér unitatea sentimentelor Românilor nisuieste într'acolo, să facă România cea mare până la Tisa, rupend din pământul Habsburgilor, atât din cel austriac, cât și din cel ungar, o bucată mare și alăturându o posesiunii regelui Carol de Hohenzollern.

Minisrul Koerber a știut, că Maghiarii erau de părere, că participarea la serbarea din Putna din partea cetățenilor ungari este identică cu spriginirea politice celei mari românesce îndreptate contra dinastiei. Koerber sciea și aceea, că Românii noștri cât sunt de iritați din cauza proiectului Berzeviczy — și totuși a trimis pe principele Hohenlohe, ca să ia parte cu totă strălucirea la o serbare, al cărei caracter a fost dragostea pentru regatul român și ura contra Maghiarilor.

Atitudinea acesta a guvernului austriac n'a fost de cât o intrigă viclenă contra Ungariei și a guvernului ungar

„Bp. H.“ așteptă, ca guvernul ungar să facă demersuri contra tactice periculoase a lui Koerber.

Revista politică.

Brasov, 8 (21) Iulie.

În dieta ungară se urmăzează încă desbaterea a-upra listei civile. Partidele din opoziție profită de ocazie pentru a-și descărca toate tunurile grele în contra regimului tiszaiist. În același timp însă îndreptăză atacuri violente și în contra dinastiei, mai ales în contra archiducilor, pe motiv că aceștia ar urî pe Maghiarii. În cursul desbaterilor din săptămâna acesta s'au aușit vorbe grele chiar la adresa Maj. Sale monarhului. Unul din deputații koșuthiști (Endrey) a dis, că Maj. Sale nu i-se cuvine titlul de „regele cel mai constituțional“, că „regele nu-și implinesce datorințele față de națiune“, că „persóna regelui este o mare piedecă în calea validității drepturilor naționale maghiare“ etc. Un alt deputat (Mukits) luând cuvântul în ședința de Marți, a dis de repetite ori, că „Habsburgii nu-și țin jurământul“, apoi amintind de numărul cel mare al archiducilor (77) deputatul Eötvös l'a întrerupt dicend: „Archiducii se sporesc ca cloșanii“.

Desbaterea a scos la ivelă și alte momente interesante: lupta cea mai înverșunată între Banffy și Tisza de-o parte, și între Tisza și Apponyi de altă parte.

Deputatul cercului Dobra Dr. Aurel Vlad și-a făcut Dumineca trecută darea de semă înaintea alegătorilor săi în Gura-Dobra. Dr. Vlad a dis între altele, că e mare necesitate de solidaritatea Românilor mai ales acum în fața reformelor școlare ale lui Berzeviczy. Românii trebuie să ia poziție față cu aceste reforme. A mai dis, că guvernul a înmulțit plata funcționarilor din administrația comitatensă, pentru ca la viitorile alegeri să sprijinescă pe guvern, ceea-ce se va întâmpla în paguba poporului. Prin legea despre învățământul popular, guvernul vrea să impună limba maghiară în școlile confesionale; statul vré singur să poruncască, ér cetățenul să plătescă.

Deputatul Dobrei a cerut apoi sprijinul alegătorilor săi și în viitor. Diarele maghiare, după cari luăm aceste informații spun, că au mai vorbit și alții, între cari Dr. Bontescu avocat, căruia reprezentantul autorității politice i a luat cuvântul pe motiv, că ar fi întrebuintat vorbe aspre contra guvernului și a Maghiarilor.

Poliția austriacă a găsit săptămâna trecută la clubul de gimnastică din Triest bombe pline cu dinamită și caută acum a afla atât pe cei, cari au preparat și depus acele bombe, cât și natura atentatului spre care erau destinate. Diarele liberale și italienesci din Triest presintă însă lucrul cu totul altfel. Ele acuză autoritățile administrative, că s'au servit de un agent provocator pentru a compromite pe Italieni. Ancheta va stabili în ce parte e adevărul.

După scirile mai nouă, bandele bulgare s'au pus érași în mișcare în Macedonia Lângă Kumanovo s'a dat o luptă sângerósă între răsculați și armata turcescă. Cinci din răsculați au fost uciși, ér dintre soldați mai mult de 200, fiindcă răsculații erau ascunși între stânci și de acolo au atacat pe soldații turci. În Curistovo răsculații au omorît 20 femei și fete. O mare agitație domnesce printre populațiune.

Neînțelegerile ce s'au ivit de mai mult timp între guvernul frances și între Vatican, s'au înăsprit și mai tare în timpul din urmă. Papa a chemat la Roma pe doi episcopi francesi, anume pe cel din Lava și pe cel din Dijon, ca să-i judece, fiind acușati, că sprijinesc acțiunea guvernului frances îndreptată contra bisericii catolice. Guvernul aușind de acesta a oprit pe cei doi episcopi să mérgă la Roma și a cerut de la papa să revóce ordinele adresate episcopilor. Papa nu vré să cedeze, și decât episcopii nu se vor supune, va rosti asupra lor afurisenia cea mare. Se crede, că concordatul încheiat încă de Napoleon cel Mare cu Papa se va sfășia, și între guvernul frances și Vatican se vor întreprupe relațiunile diplomatice.

Războiul ruso-japones.

Pe câmpul de război s'au întâmplat în ultimele zile evenimente însemnate.

La pasul Motien s'a dat în 17 l. c. o luptă mare între armata generalului japones Kuroki și armata generalului rusesc Keller. Lupta a durat 15 óre, de Sâmbătă noptea până Duminecă după amiazi, și s'a sfîrșit cu retragerea Rușilor spre Liaoyang.

Armata lui Keller, care consta din 20,000 voia să respingă armata lui Kuroki și să-l siléscă a-și retrage o parte din trupe dinspre Dasișao, dér mai ales să opréscă înaintarea Japonésilor, cari amenință din acest punct retragerea Rușilor spre Mukden. Planul lui Keller n'a reușit.

El a pierdut — se dice — în lupta acesta aprópe 2000 de ómeni, Japonésii 300.

Despre lupta acesta a trimis la Petersburg un lung raport generalisimul rus Kuropatkin pe basa raportelor generalului Keller.

Acum Rușii își îndreptăză totă atențiunea asupra armatei lui Kuroki, a cărei aripă dréptă amenință serios din Saimatsi cartierul general rusesc de la Liaoyang.

Despre evenimentele de la Port-Arthur nu se scie nimic pozitiv. Se scie numai, că Japonésii continuă asediarea și dîlnic se dau lupte între avantposturile inimice. Rușii cred, că fortăreța Port-Arthur nu va puté fi luată de Japonésii.

„Revoluția în Rișnov.“

Sub titlul de mai sus diarul „Brassói Lapok“ publică pe două colóne nisce sciri sensaționale pe cari le resumăm în următoarele:

1) În Rișnov spiritele sunt agitate și în fie-care moment se póte aștepta isbunirea unei revolte (forrongás). Agitația acesta provine din antipatia și ura dintre Sași și Români.

2) Sașii pierd din zi în zi atât ca număr, cât și ca avere, ér Românii se întâresc. Ei nu mai au răbdare până vor lua hegemonia în comună și au devenit agresivi. Românii sunt amărîți mai ales în urma comasării de curénd esecutate în comună.

3) Un sas cu numele Martin Elsen eșind din cărciumă a fost lovit de Românul Teodor Costandin. Sasul a luat-o la fugă, însă Nic. Butnariu, Alexe Butnariu, Bunea și încă vre-o 12 feciori români l'au luat la gónă și ajungându-l, l'au bătut réu.

4) Jandarmii au arestat pe făptuitorii, ducându-i la primărie, delegatul fisolgăbireului, Dr. Fr. Stamm a început investigația. Într'aceea s'a adunat vr'o 200 ómeni, „mare parte Români“, înaintea primăriei, au făcut gálăgie, au înjurat pe vice-primarul Bosch, au atacat primăria vrénd să

între cu forța și cerând să libereze pe cei doi Butnari și pe Bunea. Jandarmii s'au postat la ușa casei comunale, ér mulțimea condusă de I. Brezeanu, G. Crețiu, G. Proca, I. Dumitru, I. Crețiu și S. Popa înfuriinduse amenință și protesta impetuos contra închiderii primăriei, care este a lor și că nimeni n'are dreptul să judece pe cei arestați.

5) Primarul *Truetsch* și jandarmii au somat mulțimea să se îndepărteze, însă fără rezultat. Se audeau strigăte: „Spargeți ușile!” „Ucideți pe vice-primarul!” Jandarmii au respins mulțimea cu baioneta; dér cu toate acestea nu s'a împrăsciat, ci au continuat cu urletele sâlbaticе. În sfârșit flăcării au fost eliberați și conduși de mulțime în triumf.

6) Informându-se „Br. L.” de la conducătorii comunei, a aflat, că Românii de timp îndelungat ar aranja în mod sistematic insulte contra Sașilor. *Sașii nu sunt în siguranță dinaintea Românilor, cari îi atacă pe stradă, îi păgubesc în casele lor, le aprind clădirile, îi amenință cu omor și împușcare.* În ziua când l'au bătut pe Elsen, au mai bătut și pe I. Weber. Asemenea lucruri sunt la ordinea zilei și numai calmului și moderației Sașilor se poate atribui, că până acum agitația n'a izbucnit în formă și mai serioasă.

„Br. L.” laudă primăria sășescă din Rîșnov, pentru-că a staruit pe lângă Sași ca să rabde până pot. Dér atâta nu e de ajuns, fiind-că în cele din urmă totuși se va sfârși și răbdarea Sașilor „și atunci va fi bucluc.” „Br. L.” e de părere, că conducătorii români din Brașov ar pute interveni pe lângă conaționali lor din Rîșnov în sens împăciuitoare și lămuritor, ér al doilea mijloc ce crede că trebuie să se întrebuinteze, este aplicarea rigorei legale.

* * *

1) Evident, că „Br. L.” exagerază lucrurile când dintr'o bâtaie de cărciumă face „revoluție” („forradalom Rozsnyón”). În primăvară s'a întâmplat nu numai bâtaie, dér chiar omor în Rîșnov. *Un husar ungar a omorât pe un Sas și a rănit grav și pe alții. Totuși „Br. L.” n'a scris atunci „forradalom Rozsnyón”.*

2) Comasările, se știe că ori unde s'au făcut, au produs nemulțumiri și în unele locuri chiar vârsări de sânge. Pe cât șcim noi *Românii din Rîșnov sunt de asemenea amărâți și susțin, că prin comasarea de curînd s'evîrșită, li s'a făcut mare nedreptate.*

3) Cum-că Sașii ar da înderēt ca număr și avere, credem că pentru asta nici un om cu mintea sănătoasă nu-i va pute învinovați pe Români, dér nu e mai puțin adevărat, că Românii trebuie să privească cu durere, când Sașii, spre a se scroți de pericolul imaginar, ce cred că-i amenință din partea Românilor, profită de majoritatea, ce o au la primărie, și pun în lucrare măsuri, cari jignesc adenc pe Români.

Informațiile de felul celor publicate în „Br. L.” prezintă lucrurile în lumină unilaterală și contribuie mai mult la învârbirea Sașilor și Românilor, ceea-ce nu poate fi în interesul nici a unora, nici a altora.

Atâta am cređut de cuviință a observa la articolul lui „Br. L.” și sperăm că în curînd vom primi lămuriri detaliate asupra celor ce se petrec în Rîșnov.

SCIRILE DILEI.

8 (21) Iulie.

Lipsa de apă. Primim de la magistratul orașului următoarea înscuținare: Magistratul luând măsurile necesare a putut să ridice starea apei în rezervoarele apeductului orașenesc și a ordonat ca stropirea stradelor să se facă érași, și anume de două ori pe zi, între 5—7 ore dimineața și 3—5 ore după améz. Conductele rămân deocamdată peste noapte de la 9 ore tot închise, se deschid însă deja la 5 ore dimineața. Antreprenorului pentru curățirea stradelor i-s'a impus, a curăți radical stradele în toate zilele între orele 5—7 dimineața. Publicul consumat de apă

este rugat, ca la luarea apei din apeduct să nu facă risipă. Astfel făcend economie în folosirea apei din apeduct, cu totă seceta perpetuă, va fi posibil fără restrinșeri mai însemnate, a vé apa necesară de beut și de spălat, ba chiar și apă de ajuns pentru a pute stropi strățile și promenățile regulat.

Căldurile. Intreg occidentul Europei este bântuit de călduri tropicale. La Londra, căldura e enormă și pe fie-care zi se produc casuri de insolatie, urmate de morțe. La Paris termometrul se ridică până la 40 de grade și numai éri au fost 8 morți și 30 casuri de insolatie. În Germania, căldura este atât de întinsă, încât multe boschete se aprind și ard. Câmpurile sufer colosal, producend pagube enorme. La noi, de asemenea căldura este simțitoare.

Pentru edificarea unei biserici. Din *Uiora-de-sus* ni-se șrie: Poporul român gr. unit din *Uiora-de-sus*, voidnd a-și edifica biserica de pétră, după-ce biserica cea nouă de lemn edificată în 1880 i-a ars în 1898, acum a doua-ora cu puteri unite și cu rivnă spre casa Domnului, din nou se apucă de zidirea altei biserici, însă acuma nu de lemn, ci de pétră. Carămițile sunt gata, s'a făcut apoi o repartitiune de 4800 cor. și s'a întărit de Escelența Sa și de Prea Ven. Consist. Metrop. din Blăși. Deoi cu începutul lunei August, cu ajutorul lui Dumneșeu ne apucăm de edificare; însă pe lângă totă bunăvoința și abnegațiunea poporului, totuși suma de care dispunem nu poate acoperi spesele, și așa am îndreptat un apel de rugare către toate băncile românesce nouă cunoscutе, ca să ne ajute câtuși de puțin, ca în anul acesta să o putem ridica, de ore ce de 6 anși serviciul divin se ține într'o chilie din școlă. Arde inima poporului de a-și vedé érași biserica și de a se pute aduna spre ascultarea cultului divin. E de însemnat, că poporul român gr. unit din această comună formeză majoritatea absolută; pământ are puțin, că e mult domnesc, dér are zel și virtute de a se conserva: susține școlă sistemată cu învățator diplomat, fără ajutor străin, deși școlă nu are venit. La multele apeluri trimise, banca românescă „Chioreana” ne-a surprins cu însemnată sumă de 20 corone, asemenea și banca „Arieșana” din Turda cu 10 corone, pentru cari oferte în numele întregului popor subscriși aducem profundele noastre mulțumiri și le dorim succese înfloritoare. ca să mai pótă ajută și pe alții acolo, unde e lipsa așa de ardețore. *Uiora de sus*, 10 Iulie 1904. — *Nicolae Simu*, paroch, *Ioan Urs* curat. prim.

La serbarea din Putna s'a dus și doi diariști maghiari anume *Cornel Bakcsy* și *Eugen Zaszlo*. Acesta din urmă este de origine român și a fost chiar profesor la seminarul din Arad, ér acuma e colaborator la o foie maghiară din Budapesta. Ei au fost întrebați, că cine sunt și ce caută acolo și a trebuit să părăsescă serbarea, fiind escortați de gendarmi. Pe *Zaszlo* l'au huiduit mai ales, strigându-i: „Renegatul!” „Trădătorule!”

Colera. La Teheran colera bântue grozav. Europenii fug părăsindu-și avuțiile. Mor câte 900 omenii pe zi. Cadavrele zac neînmormentate.

Foc în Orda. Proprietarul Aurel Popa fratele parochului din Vestem (com. Sibiuului) cu vecinul său Anghel Moldovan în noaptea de 14 spre 15 l. c. și-au pierdut prin foc totul, scăpând numai cu ce au avut pe ei și pe copii. Numai liniștei atmosferice se atribue salvarea bisericii gr. cat. din imediata apropiere a incendiului. Focul a izbucnit în grajdul lui Aurel. Nici unul n'a fost asigurat.

Petreceri. În *Mureș-Uiora* tinerimea română va aranja la 7 August n. o petrecere de vară.

Inteligența română din *Mediaș* va aranja la 2 August n. o petrecere de vară în scop filantropic.

Reuniunea femeilor române din *Hunedóra* va aranja în scop filantropic o petrecere în ziua de 24 Iulie st. n.

Mulțamită. La numărósele condolențe și participări la doliul adenc, în care am fost îmbrăcați prin mutarea la cele eterne a neuitatului și mult iubitului nostru soț, tată, fiu, ginere, frate, cumnat, nepot etc. *Mircea Besan* paroch rom. gr. or. în S. Nicolaul-mic, neputend răspunde în particular, rugăm pe toți binevoitorii, cunoscuți prietenii și rudeniile intristatei noastre familii, să primescă pe această cale cordialele noastre mulțumiri. *S.-Nicolaul-mic* în 13 Iulie 1904. — *Véd. Aurelia Besan* și *Vasilie Adamovici*.

Tinerimea din *Vama-Buzéu* sub conducerea învățatorului *Ioan Sporea*, va

aranja *Duminecă* în 10 Iulie st. v. o petrecere de vară. Binevoitorii să binevoescă să participe, fără a aștepta invitări speciale, cari nu se vor face. Pentru beuturi se vor lua dispoșiții.

Minuat este succesul obținut de on. dame prin întrebuintarea laptelui de castraveți. Acest lapte face să dispară în câteva zile de pe obraz pistrii, sgrăbunțe și alte bóle de piele, neteșesce încreștiturele și împrumută feței un teint alb, tinerece fără să schimbe pielea. Un mijloc, care a fost premiat la esposițiile din Paris și Viena, care ca și la noi așa și în Anglia scóte din întrebuintare tóte celelalte cosmetice. O sticlă 2 corone Săpun de castraveți veritabil englesesc 1 cor. pudră 1 cor. 20 b. Se capetă la farmacia. Trimiterea principală prin C. Balassa farmacie, *Budapest Erzsébetfalva*.

În *Villa Kertsch* se pot afla odăi curate și frumos mobilate cu privirea spre promenadă, care se pot închiria pe zi, pe săptămână și pe lună în preț foarte moderat. Afar' de aceea jos în parter se află un restaurant român foarte bun și ieftin cu o conducere escelentă, care cu plăcere se acomodează și după dorința óșpetilor.

Adunări de învățatori.

(Convocare.)

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din archidiaconatul părților Sătmărene aparț. diecesei Oradane își va ține adunarea generală anuală la 9 August st. n. a. c. la 9 ore din zi în comuna *Nicopoiu*. Membrii ordinari ai reuniunii să notifice presidiului scusele pentru eventuala lor absentare; precum și doritorii de a diserta cu ocaziunea adunării, elaboratele să le trimită la presidiu cu opt zile înainte.

Competințele și restanțele sunt a se trimite până la 1 August. st. n. a. c., la din contră numele restanțierilor se vor cети în public prin cassarul reuniunii, și vor suporta eventual spesele procesului.

Programa: 1) Dimineața la 7 ore participare la s. liturgie. 2) Deschiderea ședinței la 9 ore în zi. 3) Cetirea și verificarea protocolului adunării generale anterioare. 4) Cetirea raportului anual al comitetului. 5) Alegerea comisiunilor, și anume: a) comisiunea candidatură, b) pentru însorieria membrilor noi, c) pentru primirea taxelor și ofrandelor, d) pentru scotnarea casei, e) pentru criticarea propunerilor de probă, f) pentru cernerea propunerilor diverse. 6) Alegerea biroului central. 7) Cassarul va cети registrul restanțierilor și referitor la această adunarea generală va decide. 8) Impărțirea stipendiilor de 20 cor. 9) Fixarea locului și al timpului adunărilor generale proxime. 10) Raportul comisiunii lor, 11) Cetirea disertațiilor aprobate prin comisiunea respectivă. 12) Impărțirea diplomelor la membrii noi. 13) Propunerii diverse referitoare la înaintarea scopului reuniunii. 14) Propunerii practice. 15) Închiderea ședinței prin ședințe.

Dat în *Careii-maré*, 30 Iunie 1904.

Dr. Felician Bran, *Ioan Irimiașii*,
președinte. notar.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. „*Mariana*” din vicariatul *Rodnei* și protopopiatele *Bistriței* și *Budacului român*, își va ține adunarea generală la 2 și 3 August a. c. st. n. în *Sângeorgiul-român* în sala școlii conf. gr. cat. (eventual în vre-o localitate correspundătoare de la băi), la care adunare se invită cu totă stima a lua parte atât membrii, cât și on. public interesat de cauza învățămîntului.

Programa: 1) Membrii la 7 $\frac{1}{2}$ ore a. m. asistă în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. 2) La 10 ore deschiderea adunării. 3) Esmiteria comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului, b) pentru în scrierea de membrii noi. 4) Raportul anual despre activitatea reuniunii. 5) Raportul cassarului și pertractarea preliminarului de buget pro 1905. 6) Raportul comisiunii censurătoare. 7) Raportul comitetului asupra disertațiilor întrate ca operate de concurs și conferirea premiului publicat. 8) Cetirea disertațiilor: a) Crescerea fetițelor, ce direcțiune este a-se urmări în crescerea fetițelor în genere și în special a fetițelor din acest ținut? b) Cari sunt dai tinuele reale ale poporului din acest ținut și cari ar fi mijlocele mai correspundătoare pentru delăturarea aceluia? c) Economia: lucrarea și cultivarea pământului, crescerea animalelor, pomăritul și stupăritul. 9) Raportul comisiunii de sub pct. 3 lit. b. 10)

Pertractarea propunerilor anunțate la ședințe cu 24 ore înainte de adunare. 11) Statorirea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 12) Închiderea adunării generale.

Nășeud, la 14 Iulie 1904.

Presidiul reuniunii invet. gr. cat. „*Mariana*”:
Gerasim Domide, *Clement Grivase*
președinte. secretar.

NB În 2 August după ședința I, va urma prânș comun.

Acei domni, cari reflectéză la cuartire precum și aceia, cari voesc a lua parte la banchet, sunt rugați a se adresa până la 30 Iulie a. c. corpului invet. de la școlă conf. gr. cat. din *Sângeorzul român*.

În 2 August séra, cu începutul de la 7 $\frac{1}{2}$ ore, corpul didactic amintit, aranjază o producțiune urmată de petrecerea cu dans, în favorul acestei reuniuni, la care se invită on. domni membri a lua parte.

Din Bucium-Sașa.

— Iulie 1904.

Onorată Redacțiune! Manifestațiile culturale românesce, a căror importanță pe ce trece devine tot mai mare, au avut în foia D-vóstră tot-deuna loc deschis și apreciator binevoitor. Imprejurarea această mă face să vă dau în următoarele un raport despre o astfel de manifestație, ce a avut loc în comuna noastră în séra de Sf. Petru a. c.; în fața unui public numeros din *Joc și împrejurime*.

Tinerimea inteligentă de la noi, consecuentă cu trecutul său, a ținut să debuteze și anul acesta cu ceva de valóre socială-culturală în mijlocul publicului nostru de la sate. După o pregătire scurtă de abia 4—5 zile, în sala numită s'a prezentat publicului cu piesa teatrală „*Iorgu de la Sadagura*” sau *Nepotu-i salba dracului*, comedie în trei acte de V. Alexandri.

Deși piesa e în sine grea și publicul de la sate puțin aplecat a asista cu plăcere la piese mai grele și lungi, de astă-dată totuși pot afirma liniștiți, că pregătirea și dibăcia unor tineri înflăcărâți a avut norocul nu numai să stărnescă, ci să și mărescă din ce în ce mai mult interesul față de reprezentațiunile teatrale cu tendință adevărat românescă, cum e și coconașul *Iorgu*, revenit la sentimente mai bune și cu adevărat instructive, pe urma celor pățite.

A fost, cred eu, mai mult un noroc de cât o alegere, că rolurile cele mai de căpetenie au fost distribuite între cei mai capabili de a-le interpreta, atât cu sentiment, cât și la înțeles.

Așa rolul pitarului *Enachi Damian* și-a aflat un desevêșit interpret în d-l stud. med. *Brutus Macavei*, care aparând în scena l. singur, în costumul bătrânesc al Românilor cu stare boerescă, ne-a introdus de tot dibăci și promițător în piesa, a cărei curgere eram atât de curioși s'o vedem. Pitarul *Enache* dispune cu atâta sentiment și originalitate cele de lipsă, ca reînțorcerea nepotului său „*Iorgu dela Sadagura*”, unde l'a trimis să învețe carte”, să fie o adevărată serbătóre de bucurie la casa sa.

Scena urmată între conul *Enache*, *Eftini* servitor la *Damian*, și *Gahița Rosmărinovici*, cea cu vorbele ei franțuzite nepricepute și înțelese pe dos de *Enachi*, au fost de tot hazul și ne-au făcut să asistăm la erupțiunea indignării unui Român get-beget contra stricătorilor de limbă. „De mi-a veni și *Iorgu* în doga ei, îl trimite la *Golia*”; încheie *Enachi* scena IV cu *Gahița*. „De ce te temi, nu scap!” s'a împlinit și lui *Enachi* cu vêrf. *Iorgu*, d-l *Simion David* (funcționar de bancă) se întorcea aveau în doga *Gahiței*, ceea-ce l'a turburat de tot pe moșul *Damian*, făcându-l să se lapede de nepotul său și să-l reprimescă numai după căința acestuia depălină, după-ce s'a vedut ridicat și de poliție din casă și în vederea moșului său, revoltat de destrebălările produse prin o cultură streină, lipsită de simțul omeniei.

Coconașul *Iorgu* se încurcă în daraveri de dragoste cu *Gahița*, punendu-l pe căte să i-se protrivescă ei, — cum dice necăjit, vedându-se alungat din casa moșului său *Damian*. Se încurcă apoi și în datorii,

se face de tot felul, până și muziclon, profet și vrăjitor. În fine se căește și cere iertare de la moșul său, dând acestuia cea mai desevirșită satisfacție, că totuși a lui v-deri sunt cele sănătoșe și bune unui tî-năr român, nădejdea viitorului. Tote peripe-țiile aceste hazlii au fost interpretate perfect de binecunoscutul nostru diletant, d-l S. David, măestru în astfel de roluri.

Gabița a fost interpretată de d-șora Eva Jurca cu bun succes, deși terminii străini erau cu totul străini creșterii sale. Promite să fie bună diletantă cu curajul său, de va juca mai des între astfel de tineri cu bune pregătiri de scenă.

D-șora Regina Macaveiș, bine apreciată în rândul trecut, s'a purtat bine și în rolul Zoitei de acum. Mi-se pare însă, că în rolul Gahiței ar fi secerat succes și mai mare, și ar fi chiar de dorit, ca să nu se retragă de la astfel de roluri, pe care le-ar juca cu efect covârșitor.

Un debutant tînr și nou am salutată de data asta în d-l Crăncic, stud., ca comișul Kiulafoglu. S'a achitat demn. Să mai apară de câteva ori, și atunci va juca și mai la înțeles, dăr și mai liber.

Deosebit de natural și interesant a fost d-l Aurel Ionuț pedagog, în rolul ovrului Ițic zaraful, mult mai potrivit rol pentru d-sa, de cât d'al de Baron von Klaine Șwabe. L'am mai vădut pe scenă și în trecut, dăr nu așa desevirșit, ca acum. Cred, că ar fi la loc să se dedea în viitor cu cantonete de ale lui Alexandri.

În fine să mai spuim și d- Gângu (Vas. Macaveiș), sulgerul surd, ce le înțore din cauza asta toate pe dos, de Iftini (Lazar Petricu), fecior de casă al lui Damian și de ceilalți prieteni? Precum e capul, așa sunt membrele.

Au întrecut toate așteptările cu toții. Ne-au pricinuit una din cele mai plăcute distracții chiar acum în căldurile tropicale și au făcut să se înrădăcească bine în poporul nostru de p'aici dragostea de teatru românesc, cum s'a atins într'un toast ridicat în cinstea diletanților bravi sub durată petrecerii dansante, ce a urmat până la zori cu multă veselie și mulțămire sufletească.

Binevoitorul.

ULTIME SCIRI.

Londra, 20 Iulie. Flota voluntară rusă care e compusă din mai multe vase și circulă în Marea Roșie, a prins vaporul de postă engles „Malacca“, care transporta dinamită. Vaporul mergea spre Iokohama. Echipajul vaporului engles a fost declarat deținut pe bord și vasul va fi escortat la Liebau. Din cauza acesta o mare agitațiune domnesce în cercurile politice din Londra.

„Daily Express“ e informat, că în timp de 48 ore va sosi la Petersburg un curier special cu o notă energică către guvernul rusesc.

Petersburg, 20 Iulie. Armata japoneză înainteză în marș forțat la aripa dreaptă și merge cu o așa iuțelă, încât e silită a lăsa înderăt provisiunile. Nu se pôte bănui măcar, unde se vor concentra forțele japoneze.

Tokio, 20 Iulie. Cruciatorele rusești „Rusia“, „Rurik“ și „Gromoboi“ au mers prin strimțoarea Ciugari în Oceanul pacific și au prins un vapor japonez.

În lupta de la pasul Motien pierderile Japoneseilor au fost de 4000 omeni uciși și răniți.

Petersburg, 21 Iulie. Ambasadorul Marei Britanii a adresat guvernului rusesc un protest energic contra sequestrării vaporului „Malacca“. În acest protest se cere imediata liberare a vaporului reținut în Port-Said. Totodată se atrage atențiunea guvernului rusesc asupra urmărilor grave ale acestei sequestrări.

Concurs de primire

în Seminarul junimei rom. gr. cat. stud. din Blăși.

1) Părinții, cari voiesc să-și așeze băieții pe an. școl. 1904—5 în Seminarul junimei române greco-catolice de la gimnaziul superior gr. cat. din Blăși, prin acesta sunt avisați, că termenul concursului de primire (se primesc numai gimnasiști) este 14 August st. n. a. c. Cererile de primire sunt a se adresa Prea Veneratului Consistor metropolitan din Blăși, și ce privesc pe băieții, cari în anul școl. trecut nu au fost elevi ai Seminarului junimei, au să fie instruați cu *extras de botz, testimoniu de pe anul școl. trecut și atestat de revaccinare*. În cerere părinții și ingrijitorii au să-și însemne locuința și posta ultimă cu acurateță și să declare, că cunosc deplin toate condițiunile și se obligă a le împlini pe toate. Ca rezoluțiunile să se pōtă espeda francate, petenții sunt rugați să alătore marcele de lipsă.

2) Pentru elevii sunt a se plăti: 8 cor. ca taxă de înscriere, 250 cor. pentru curtură, vîpt, luminat, încălzit, spălat și în cas de lipsă medic și medicină, 2 cor. taxă de scaldă, 6 cor. taxă pentru scrobital rufelor, așa dăr cu totul 266 cor. la an, fără scrobital 260 cor. Taxa de înscriere de scaldă și de scrobital rufelor are să se plătescă totă de-odată cu ocasiunea înscrierii, suma de 250 cor. în 2, respective în 4 rate anticipative, astfel că în 1 Septembrie cu ocasiunea prezentării sunt a se plăti cel puțin 76 cor., respective fără scrobital 70 cor. În cas de 2 rate, rata primă va fi de 136 cor. și se va plăti în 1 Septembrie, a 2-a de 130 cor. și se va plăti în 1 Februarie; în cas de 4 rate, rata primă va fi de 76 cor. și se va plăti în 1 Septembrie, rata a doua de 70 cor. și se va plăti în 15 Noembrie, rata a treia de 60 cor. și se va plăti în 1 Februarie, rata a patra de 60 cor. și se va plăti în 15 Aprilie. Sumele aceste sunt atât de micș, în cât numai primindu-le regulat și anticipativ se pōte satisface atator trebuințe. câte sunt cu susținerea și ingrijirea elevilor. Altfel rectorul va fi silit să dimită pe elevii, a căror părinți și ingrijitori nu-și vor solvi ratele la timpul său.

3) Elevii vor avé să aducă cu sine:

- carte de rugăciuni;
- 4 părechii de schimburi de pânză seu de giolgiu bune;
- cel puțin 4 batiste;
- 2 părechii de încălțăminte și cel puțin 4 părechii de ciorapi seu de obiele;
- 1 saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearsafuri) de pus pe saltea;
- 2 perni și 2 fețe de perni;
- 1 țoi seu plapomă și 2 lepedee de plapomă;
- 2 lepedee albe de giolgiu pentru coperirea patului (de lână și colorate nu sunt bune, căci nu se pōte ajunge la uniformitate);
- atâtea bilete albe de carton (formatul biletelor de vizită), câte bucăți de rufe, vestminte și încălțăminte au;
- 1 cuțit, 1 furculiță, 1 lingură, 1 păhar și cel puțin 3 servete;
- 1 perie de vestminte și 3 pentru încălțăminte;
- cel puțin 3 ștergere și 2 pepteni.

Pe rufe și vestminte trebuie cusut întreg numele și cel puțin litera inițială a numelui de botz Rufe și vestmintele neînsemnate vor fi respinse.

4) Elevii vor avé provisiunea întregă și anume:

- locuința în sale mari, luminoșe, provădute cu toate cele de lipsă;
- vîpt întreg, adecă: dejun, prând, ojină și cină. La dejun vor avé lapte cald cu pâne, la prând 2-3 feluri de mîncăr, la cină 1-2 feluri. La prând în zilele de dulce, va fi supă cu carne, carne cu sos și mîncare grōșă cu carne, seu friptură cu garnitură, ér în zilele de post supă de legume și mîncare grōșă, orî apoi mîncare grōșă de legume și mîncărî făcute cu brânză, lapte seu ouș; Dumineca și în sêrbători, și prăjituri. La ojină pâne cu pome etc. La cină în zile de dulce va fi friptură cu garnitură

seu mîncare grōșă cu carne, în zile de post mîncărî făcute cu lapte, brânză seu ouș.

c) Spălatul eventual și scrobital rufelor;

d) Luminatul în timpul recerut;

e) Încălzit în timp de ernă;

f) În cas de morb medic, medicamente și ingrijirea necesară.

g) Scaldă caldă în timpul ernii amăsurat prescrierilor igienei.

Afară de aceea superioritatea se va ingriji, ca elevii mai slabi în studii, pe cât se pōte să fie ajutorați în studiere.

5) Părinții în decursul anului școl. să nu trimită la adresa seu la mână elevilor bani, ci banii să vină la adresa superiorității, care se va ingriji să le procure recuisitele de șoolă, cărțile și celelalte, ce le sunt de lipsă. Asemenea nicî mîncărî să nu le trimită, căci seminarul îi prevede cu cele de lipsă. *Mîncările, ce părinții cu toate acestea le-ar trimite fiilor săi, se vor împărți între toți elevii, în cas de cantitate mai mică între conșcolarii respectivului seu respectivilor elevi.*

6) Părinții sunt avisați, ca pentru eventualele stricaciuni făcute de fiil lor sunt răspunzători și vor avé să le rebonifice. De sine se înțelege, că pentru obiectele, ce se strică prin folosire, fără vina elevilor, nu se va cere nicî o desdăunare.

7) Elevii se vor presenta în 1 Sept. st. n. înainte superiorității seminariale însoțiți de părinții seu, ingrijitorii lor, unde aceștia vor plăti taxele de lipsă și vor da în sēmă obiectele și lucrurile elevilor și li-se va designa mobilierul destinat spre folosința elevilor.

Blăși, 12 Iulie 1904.

Emiliu Viciu,
rectorul Seminarului junimei rom.
gr.-cat. stud. din Blăși.

Munții Rodnei.

(Note critice asupra disertațiunii d-lui Dr. Meruțiu Vasile, profesor substitut în Năsăud, scrisă în limba maghiară despre munții Rodnei.)

Titula întrégă a disertațiunii aparține în anul curent de curend în tipografia Gáman János (ređit din Clușiu, următoarea: „Bukovina herczegség, Máramaros és Beszterce-Naszód megyék határvidékének (vagyis a rodnai havasok) földrajzi leírása. Értékes. Irta Meruțiu Vazul főgymnasiunai h. tanár“.

Acésta e o disertație inagurală, ce se pretinde de la acei ce fac rigorosul pentru doctoratul de filosofie și de aceea e scrisă ungurese. Se estinde pe 53 pagini și la fine are o mapă compusă tot de d-l autor și litografată.

Nu cunoșc critica comisiunii examinătoare pentru profesorii de șoolă medie de la universitatea din Clușiu, atât însă știu, că a acceptat-o, și pe autor l'a promovat doctor din specialitatea geografiei și așa prin acesta e sancționată și corectitatea disertațiunii amintite.

Studiând însă mai de apōpe acésta disertațiune am aflat, că nicî pe de departe nu coră-punde corectității, ce se recere de la o des-rrier-geografică. Numele proprie geografice și topografice sunt de mare însemnătate nu numai din punct de vedere istoric, ci și limbistic și din alte multe puncte de vedere.

Cunoscem cu toții anecdota despre pipă și lulea. Un ungurean furase luleana unui moldovean, a acesta merge la jude, care chiamă pe compatriotul său înainte a sa Ungureanul joră, că el nu știe, n'a vădut luleana moldoveanului. Atunci bietul moldovean dăce: „Audi, mă, lucru necurat, ungureanul își fură luleana, fi puse nume pipă și acum dăce că este a lui“.

Așa pășim și cu numele de locuri.

Până astăzi ținuturile nostre românești au fost studiate și descrise mai mult de către străini, cari nu știu, orî foarte puțin cunosc limba românească; asemenea au fost făcute și mapele.

De aici vine, că în toate scrierile lor și pe mape aflăm o mulțime de numiri pochte, în cât cu mare greu pōți să afi ade-văratul nume.

D-l autor Dr. V. Meruțiu la fine citéză isvōrele folosite, dintre cari numai unele românești „Porcius, Flora fanerogama etc. 1884“, celelalte sunt scrise de Hunfalvy János, Iankó, Szilágyi, Balogh. Balbi Czibus, apoi analele de la Karpaten Verein și mai multe mape. Dăcă ne aruncăm privirea peste acestea și ne însemnăm toate nomenclaturile, nu numai ale comunelor,

ci și ale ținuturilor și cele usitate pentru denumirea regiunilor și localităților, a riu-urilor, păraelor, fântânilor, lacurilor, bălților la muntii și pe șesuri. — Dumnezeu! câte nume pochte, scrise rēu din necunoscința limbei române.

Domnul Florian Porcius în „Flora phanerogama“ (publicată mai întâi în fōia „Asociațiunii“ 1881 la pagina 55) dă des-lușiri în privința unor numiri false de muntii din acest ținut susceptute mai dîntăi în opul lui Baumgarten „Enumeratio stirpium in M. Pr. Transilvaniae. Vindobonae 1816“. Domnul Florian Porcius dăce următoarele: „Baumgarten citéză adese-ori în opul seu doi muntii sub numirea de „Ietzilui“ și „Vârfulo-Ietzilui“ și sub numirea de „Dscheammeanie“. — Alpele Corongis se numesc de popor și Lăzi seu Vărvul Lăzilor“. Baumgarten, care după cum se pōte presupune, nu a cunoscut limba română, a ađut de la conducători români cuvântul Lăzi și Vărvul Lăzilor, deusul însă orî a înțeles rēu, orî a însemnat fals aceste numiri în diarul seu, și astfel din Lăzi și Vărvul Lăzilor a devenit Ietzilui și Vărvulo-Ietzilui.

Acésta părere e sprijinită nu numai prin analogie, ci și prin spusa unor bărbați bētrâni din Rodna-veche, cari m'au asigurat, că ei au însoțit pe Baumgarten pe muntii Corongis, Gălași, Putredul, Stol și Gemenea, precum și prin împrejurarea, că numirea de Corongis nu obvine în opul lui Baumgarten.

Tot aceste deslușiri le dă d-l Florian Porcius și în tractatul „Die Umgehung von Alt Rodna etc.“ publicat în Jahrbuch des Siebenbürgischen Karpathen Vereins, 1883 la pagina 66 în notă.

D-l autor Dr. V. Meruțiu, după cum am amintit mai sus, se provōcă la aceste scrieri, și dăce că le-a avut în vedere, ca isvōre, dăr nu puțin folos a avut de acele date, pe cari însuși și le-a căștigat făcend de mai multe-ori excursiuni pentru științele naturale, și geografia în mai multe direcțiuni a acestui ținut de graniță (pag. 53); mie însă imi vine greu a crede, că le-a și studiat, căci atunci nu făcea în disertația sa atâtea „bocanii“ și nu scria atâtea numiri false, după cum voiți arăta mai jos, ér pe mine nu mă știea, ca să-mi pierd timpul cu scrierea acestor note critice.

D-l autor m'a spus despre acésta disertațiune, pe când o lucra, și mi-a și arătat câteva cōle scrise, și atunci la prima vedere l'am făcut atent, că o apă ce curge în Sălănta la comuna Telciș se numește Valea Telcișor și nu valea Telciilor, după cum era în manuscris.

Tot atunci am dīs, că după ce va fi gata de scris, ași dori să o ceteresc ca eventualele numiri ce le-ași afla greșite, să le corégă înainte de a se tipări disertația. Domnia-sa însă acésta nu a făcut-o, ci în manuscris a cores și a scris „Valea Telcișor“ (pag. 25), dăr pe mapa, pe care eu n'am vădut-o, a uitat să corégă, și așa s'a litografat mapa cu „Valea Telciilor“. După aparițiune, domnul autor a avut bunăvoința a-mi trimite un esemplar, pe care în câteva zile l'am cetit pe apucate. În 24 a lunii Iunie mă întelnesc cu d-l autor și colegul seu profesor Ștefan Seridon, cu care ocaziune fac unele reflexiuni peste unele numiri de locuri, cari nu sunt corecte, ba mai cugetam, ce se vor fi strecurat și erori de tipar. Când colo ce să aud? Incepe a-mi aminti vērful Cocosului și alte numiri, cari nu există de loc în graiul popularului, ci numai în disertația sa. Stă morții, că celea scrise sunt corecte, reflexiunile mele nu sunt adevărate, deusul le știe, că l'a făcut și mai multe excursiuni științifice, eu însă cunosc numai nisece numiri scōse din cartea funduară. S'a supărat, că eu cătră unii colegi ai săi am dīs, că scrierea e necorectă. A mai adaos, că dăcă eu așa susțin, atunci să fac critică publică și atunci d-sa imi va răspunde publice.

Bine, voiți face, — am dīs — și ecă o și fac.

Peste tot nu află corectă procedura d-lui autor ce o urmăză în totă disertația scriind numirile de locuri românești cu ortografia maghiară, pentru-că sunt multe numiri, cari fiind așa scrise, nicî Românul, nicî Ungurul nu știe cum să le pronunțe, pentru-că și aici nu urmăză o regulă. Pentru a arata cu unele exemple, voiți cita unele numiri așa precum sunt tipărite în acésta disertație, notând în parantesă pagina cărții. Așa sunt:

Piciorul Ilescuți (7) și mai în jos Ineuz. Csisa, în loc de Cișa, Szăka (7), ér de altă parte Secaturi (19) Selha Dealul Cruci, Kukuriasza, în consecința ar fi trebuit să scrie D. Krucsi. La pagina 7 mai sunt Tomnatiku, Korongyis, apoi vērful Galaczuului, Negriasa (8), Gersza (12), Czibles (5 etc.) și Fagetel (10), Colibicza (13, 26) Tihueza, etc.

Eu află corectă procedura domnului,

Florian Porcius, care în tractatul publicat în anelele germane, amintite mai sus, numirile de locuri le scrie românește, er pronunța în limba respectivă germană o pune în paranteză precum: Ineuț (Ineuțz), Corongis (Korongisch), Saca (Szaka), Crăciunel (Kreciunel), die Gemenea (Dschemenea oder Zsemenea), Galați (Galaacz).

Pe mapa institutului geografic militar pe care se vede, că a folosit-o și domnul autor, se află și numiri greșite, acelea le decopiază fără nici o critică; altele, care nu sunt greșite le decopiază rău. Dintre multe altele, voiți aminti aici unele:

Precum s'a întâmplat cu numirea vârful Lăzilor schimbindu-o Baumgarten în Vârful Ietziului, după cum am arătat mai sus, tocmai așa s'a întâmplat cu această numire și pe mapa militară, în care ori din eror de tipar, ori din nepriceperea respectivului compunător e tipărit Vrf. Latii ceva mai aproape de numirea Lăzilor, decât Ietziului, și decât domnul Dr. V. Meruțiu ar fi cetit Flora phanerogama a d-lui Florian Porcius, ori tractatul din anelele Karpaten Verein, amintite mai sus, unde deslușește numirea, atunci nu ar fi decopiat de pe mapă Vrf. Lati (9), ci ar fi scris Vrf. Lăzilor (Corongis), ori cel puțin Vrf. Lăzi.

Pe hotarul comunei Feldru e Valea Stîrgului (Stîrcului) și un deal vrf. Stîrcului, care pe mapă e scris Vrf. Starcului, și așa e luat și în disertație (9). La Romuli sunt numirile de munți: Cifte, Vrf. Cocozîșului, Tarnița Negri, care pe mapa militară sunt scrise Cifte, Vrf. Cocoresiului, Tarnița Neagră, pe cele două dintâii le copiază de pe mapă greșit Cifio, Vrf. Cocoresului; er cea din urmă fără nici o eror Tarnița neagră (9), care numire numai pe mapă există, căci poporul de acolo cunoșce numai Tarnița-Negri.

Vrf. Bugnitor, Vrf. Obeineis (10) sunt puse de d-l autor ca numiri de dealuri pe țărmurile stîng al Someșului față cu Anieșul și Sângeorzul. Pe mapă e Vrf. Bugnitor greșit, pentru-că numirea cunoscută e Bucnițoarea, ori Bucnițoarea și de aici Vrf. Bugnitori (ei) în geneziv.

Vrf. Obeineis nu-l cunoșce nimeni, ci numai Vrf. Opcinis, ori cum e pe mapă Obsinis, deci e rău decopiat în disertație cu „Obeineis“.

Mai în jos arată un deal Priporu Fransului între Tihța și Borgo-Bistrița. Această numire încă e luată din mapă, unde e scris Priporu-lui Fransului.

Nici un Bărgăoan nu are scire de această numire, căci poporul îi dăce F. Fransului.

La pagina 22 face o excursiune tot pe Valea Bărgăului. Aici ar cugeta omul, că scrie corect pe baza cunoscințelor căștigate la fața locului. Dér ce să vezi, Tihța prediul din pasul Bărgăului, care se ține de comuna Borgo-Prund, o face comună (A Tihuca község), mai departe continuă: „De aici întorcînd spre sud, ne scim spre dealu și poiana lui Tóder. Ne urcăm încet și la o înălțime de 1220 m. deja putem privi către piscurile dela Rodna, Borgon și Bucovina.“

„Incepînd de la această înălțime drumul devine tot mai greu și obositor.“

„Incunjurăm Dealu Csovu și ajungem în Poiana de sub Magură“

Decă ai plăti ori cât vre-unui om din Valea Borgoului, ca să te ducă pe la Dealu Csovu, nu te duce, căci nu îl scie, dér gratis țiarată unde e D. Cornu, care e pus corect și pe mapa militară, de unde a ajuns așa metamorfosată în disertația d lui Dr. Meruțiu.

Tot așa e și cu valea Szelboza (26) afluent pe țărmurile stîng al V. Ilva. Această numire asemenea e necunoscută, căci poporul o numește Selhoșa și Selhoșaua, după cum o aflăm numită chiar și într'un document metal din 1783 despre granțele văii Borgoului. Pe mapa militară numirea e mai apropiată de aceasta, intru cât e numită Selhoza — deci e reu copiată. O parte din hotarul comunei Leș, ce se estinde până aici. încă se numește Selhoșaua. Tot acolo (26) amintesc o altă vale V. Grasi. De unde scote această numire, nu sciu, căci pe mapa militară se află un deal de la Ilva mare „D. Prasi“ lângă care e pusă „Vale Insirat“ în locul căreia, pe mapa domnului Dr. Meruțiu e Valea Prasi. Dér nici una, nici alta nu e corectă, căci pe hotarul comunei Ilva-mare se află numai numirile Dealul Pragi Fața D. Pragi și părăul Pragi.

La pagina 19 în 3 locuri vorbește despre un munte Obrisașca. Această numire nu e corectă, și decât ar fi cetit Flora phanerogama a domnului Florian Porcius, ar fi aflat, că acel munte se cheamă Oprisașca, sub care numire se află acest munte și în descrierea munților făcută la anul 1790 în limba germană. Tot acolo precum și în alte documente occur alternativ și sub nu-

mirea Obrisașca, ba chiar și pe mapa militară e pusă numirea Obrisașca, și numai domnul Dr. Meruțiu se simte îndreptățit a boteza muntele cu Obrisașca.

La pagina 25 vorbește despre munții de pe partea stîngă a Sălăuții la comuna Romuli și-i numește Batrina, Muncsel și Dealul Hailu. Nime din comuna Romuli nu scie să-și spună, că unde e D. Hailu, ci numai unde e dealul Hoit după cum e scris și pe mapa militară și numai domnul Dr. Meruțiu îl copiază rău și în disertația și pe mapa sa.

Mai sunt și altele mai multe de atari natură, preste cari trec fără a mai reflecta. Nu pot însă trece cu vederea acea procedură, că domnul Dr. Meruțiu nu numai schimbă numirile de locuri, ci schimbă atât în disertație, cât și pe mapă chiar și cursul apelor, cari de când a făcut D-șeu lumea, tot pe acolo trebuie că au curs pe unde curg și astăzi, er peste dealuri nici odată. La pagina 24 scrie despre văile laterali ale Someșului pe țărmurile drept și scrie: „Ezek közüli megemlitem az O.-Sz.-György községen át halado Valea Borkutului, mely a falutól D-re szakad a Szamosba Ettől D. Nyára a Valea varului kispatak. Következik a Földra falun-áthaladó Valea caselor“.

Adecă aici dăce, că Valea borcutului trece prin comuna Sângeorz și spre sud de la comună se varsă în Someș. Aceasta nu e adevărat, căci drumul comitatens ce duce prin mijlocul comunei, ar trebui să fie strătăit de Valea borcutului înăuntrul comunei Sângeorz, ca să pótă curge spre sud și să se verse în Someș. și acolo ar trebui să fie un pod peste Valea borcutului.

Această însă curge de la nord până în comună în direcțiune sudică, apoi curge pe partea nordică a comunei spre vest paralel cu drumul comitatens, și numai după ce s'a departat de comună spre vest, pe hotar trece drumul, unde e și un pod și apoi se varsă în Someș.

Această se vede destul de evident și pe mapa militară, dér o ved și sciu toți aceia, cari umblă și au umblat prin Sângeorz și de bună sémă va fi umblat și d-l Dr. Meruțiu, căci de la pagina 28 descrie apele minerale de aici.

Valea varului după mapa militară isvoretse spre nord de la scadele minerale și se varsă în valea borcutului. Această vale d-l Dr. Meruțiu pe mapa sa nu o duce cu valea lor. cutului în Someș, ci o trece peste dealurile din partea nord-vestică a comunei și o bagă în Someș, unde curge Valea borcutului.

(Va urma.)

Vindecarea deplină a bôlelor secrete. Să nu pregete nimeni într'o cestiune atât de gingașe a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, ori cât de adênc ar fi bôla înrêdăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la vindecarea rului, ceea-ce fie-care o pôte face acasă fără de a și împiedeca ocupațiunile. Decă cineva nu pôte veni în persoană, atunci să-și descrie bôla cu deamănuntul și după-ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marcă de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard séu la cerere expresă se retrimite.

Un astfel de lecuitor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi út 10) unde cu bunăvoință și conștientitate capătă ori-cine (bărbat séu femeie) deslușiri asupra vieții seculare, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberază de bôla și suflul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor d-luic Dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodu séu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besică, de țeve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôle de sânge, de piele și tôte bôlele ce se țin de organele seculare femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palócz de la 10 ore în. a. până la 6 ore séra (Duminecă până la 12 ore la amiazi).

Adresa Dr. Palócz, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

POSTA REDACȚIUNELI.

G. T. Oradea-mare: Adresați-vé cătră o tóie bisericóscă la Blăși, Sibiu, Arad ori Caransebeș, unde s'ar potrivii mai bine un articol de felul celui ce ni-ai trimis.

Anunțuri de căsătorie.

De la 1—7 Iulie 1904.

1) Nicolae Bureția gr. or. calfă de zugraf cu Paraschiva Măciucă născută Mailat gr. or. amândoi din Brașov. 2) Robert Schmidt rom. cat. locot. c. și r. i. p. domiciliat în Petroseni cu Eufemia Andreescu gr. or. domiciliată în București.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Stabiliment de hydrotherapie
Wällischhof,

stațiune de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer, sóre, massage, electricare, gimnastică suedă etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului

Dr. Marius Sturza.

Nr. 12309—1904.

PUBLICAȚIUNE.

Avênd în vedere, că statul apei din ambele rezervoare ale apeductului orășenesc, — în urma permanenței secete, care face ca în rezervoare să incurgă în loc de 19.0 litri pe secundă, numai 16.2 litri pe secundă, și în urma folosirii apei în măsură mai mare — s'a redus de la statul normal de 3.50 m. la minimul zilnic de 0.20 m., și amenință a fi redus și mai tare; din acest incident magistratul a dispus următoarele:

1) Fântănilor săritore publice până la altă dispozițiune se închid.

2) Stropirea stradelor se reduce la ceea ce este neîncungiurat de lipsă.

3) Amândouă conductele de apă se închid în fie-care nopțe de la 9 ore séra până la 6 ore dimineața.

4) În cas de foc, se opresc tôte conductele de apă cu esceptiunea aceleia, care conduce la locul focului.

Pentru încungiurarea casului de a rămânea de tot fără apă, facem atent publicul consumator de apă, chiar în interesul séu propriu, ca să nu facă risipă cu apa. și cât se pôte a-și reștringe trebuința de apă, er în cazul unui foc, să nu folosescă apă din apeduct de fel, afară de ceea ce trebuie la locul focului.

Brassó, 14 Iulie 1904.

2—2

Magistratul orășenesc.

Un învățacel din casă bună, cu cel puțin 2 cl. gimnasiale séu reale, a vorbi pe lângă limba română, încă vre-o limbă a patriei, se primesce în prăvălia de manufactură a subscrișilor

(1429,1—3) Streza & Stupariu, Blăși.

Un tîner din familie bună, absolvent de 2 séu 3 clase gimnasiale séu reale, se primesce ca învățacel la firma

(1430,1—3) Ioan Comșa & fiu, Seliște.

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani.

(Pentru pa hetare și expe. franco 96 fl.)

Eduard Bartilla-Winkler

VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Să se cêră pretutindenea apiat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte cãpeta, trimt 7 sticle cu 5 ccr. 20 fl. franco

Se cãpeta în BRAȘOV la farmaciile: V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piata Franc. Iosif. Jokelius, Stenner Str. Porți 21. Obert Elumena la Victor Klein farm. Coróna.

ISVORUL de APĂ AMARĂ

FRANCISC IOSIF

se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

- „Rezultat în totdeauna sigur și mulțumitor.“
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al clinicei medic.
- „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagreabilă la beut.“
Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al clinicei medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.“
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicei medicale.
- „În general lăudată ca avênd gust bun.“
Prof. Dr. de Buhl, München, director al instit. patologic
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape.“
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutăți.“
Prof. Dr. de Leube Würzburg, director al clinicei medicale.
- „Întrebuințarea este liberă de ori-ce consecințe desagreabile.“
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicei medic.
- „Supără acțiunea stomacului, mai puțin de cât alte ape minerele.“
Prof. Dr. Theodo i, București, medicul regal.
- „Chiar la întrebuințare mai îndelungată nu provocă indispoziții.“
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicei medic.
- „Efect unitar. foarte bun, chiar și la întrebuințare mai îndelungată“
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebuințază cu folos până în ultimul timp.“
Prof. Dr. Schanta, Viena, director al clinicei I., pentru bôle de femei.

Certificatul ministrului de răsboii c. și r. (secțiia sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aproape fără esceptie efect sigur și repede, necausând nici chiar la întrebuințare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucurosi din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

Se pôte cãpeta în tôte depositele cunoscut de ape minerale.

DIRECȚIUNEA ÎN BUDAPESTA.

Spre a se asigura contra amăgirilor, consumentul să cêră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF“.

14—20.1901.

CONCERT
inaintea COFETĂRIEI de sub Têmpa
a D-lui Gustav Seidel,
Sâmbătă și Duminecă
 dela 7¹/₂ ore până la 9 ore a. m.

Anunț.

Caut doi oameni, la o moșie în Moldova, să cunoscă creșterea vitelor, plantația pomilor, unul din ei să scie cultura viei. — Prefer oameni însurați — Ofer pentru fie-care 300 lei anual, casă, încălzit și câte două pogone pământ pentru folosul lor.

Detalii prin corespondență.

Locot. Comandor Ciuchi.
 S—8.1425. Constanța, (România).

CUI ÎI PLACE

o față delicată și curată, fără pistrii o piele môle și un teint trandafriu? Acela să se spele în fie-care și cu renumitul săpun medicinal

Bergmann's „Lilienmilchseife“

(Marca: 2 mineri.)
 dela Bergmann & Co. în Dresden și Tetschen a/E.

Se capătă bucată cu 80 bani, la TEUTSCH & TARTLER droguerie, în farmaciile: la V. ROTH la „Ursu“, farm. la „Leu“, la „Arap“ în Brașov; la W. Lingner, I. B. Mieselbacher sen. în Sighișoara. 16—50(129)

Am onore a aduce la cunoștința Onor. public, că **voiu deschide în 10 Iulie** a. c. sub firma mea, în strada **Vămii nr. 7, lângă Hôtel Europa, un**

MAGAZIN de CIASORNICE,
 obiecte de aur și argint, împreună cu un atelier de reparaturi.

Ca specialist în bransa aceasta și basat pe o praxă de mai mulți ani primesc orî și ce lucrări și dau garanție de executare conștientoasă.

Recomand și depositul bogat asortat cu cele din urmă noutăți în ciasornice elvețiane de aur, argint, oțel și de nickel. Ciasornice de părete, și cu sonărie (deșteptător) precum și **obiecte de aur și argint.**

Asigurând serviciu strict real. Prețuri ieftine.
 Cu totă stima

EDUARD BINDER,
 Ciasornicar Brașov.

4—6.1413.

AVIS!

Am onore a aduce la cunoștința On. public, că cu încetarea de aji am însărcinat pe D-l GREGOR KRISTA fost Ober-Kelner în Berăria cu bere de Budweisz a lui Forkert, cu conducerea Restaurantului și vîndarea de

Vin și Bere la Schwarzburg.

Tot-odată atrag atenția On. public, că se capătă **dejun** pe zonă cu 20 bani. **Mîncări** prospete în ori-ce oră a zilei cu prețuri ieftine.

Bere de Pilsner Urquell,
 în fie-care și prospătă dela cep, și asemenea și în sticle. Vin de masă cu 80 bani. Calități mai vechi și Vinuri nobile litru à 1 cor., 1 cor. 20 bani și 1 coronă 60 bani.

Asigurând un serviciu reel și cu atenție, mă recomand cu totă stima

Rosa Mayer.

Pentru societăți mai mici stă la dispoziție o odale extra.

GUSTAV SOLINGER.

Primul stabiliment de văpsitorie artistică și de lucș, și curățire chemică de garderobe
 în Brașov, strada Cimiterului nr. 5.

STABILIMENT de Apretură, Decatură și Desinfecțiune. Curățire de Covore.	Aranjat complet din nou! Mare întreprindere în Ardeal! Pentru a satisface unei necesități de mult simțite, na'm cruțat nici o jertfă — cu mașini din cele mai noue — ca se dau On. public o casie, se nu aibă trebuință de aci încolo, a trimite Garderoba la Viena sau Budapesta spre curățire, ci ale preda în atelierul meu, executându-le spre deplină mulțumire. Amintesc încă că garantez pentru ce mi se va da sure curățire sau văpsire, dăr numai pentru ce se va preda în atelierul din Strada Cimiterului nr. 5, casa proprie, sau în localurile de primire, la: D-l Friedrich Reiser, str. Vămii 31, și la D-l Josef Drotleff str. Porții 17. Pentru a nu uita prețurile, sus numiți domni s'au însărcinat a primi pentru mine comande. Cartoane c' mostre colorate, însușirea prețurilor se pot vedea tot acolo. Locuri de primire în toate orașele mai mari din Transilvania. Mă rog a observa firmele de sus.	STABILIMENT de Imprăgnier de Plissée și Gouvrier. Curățire de perdele și Appretur.

Medalia de aur dela Expositia științifică din București, 1903.

Enciclopedia Română

publicată din îndrăgirea și sub auspiciile

ASOCIAȚIUNII
 pentru literatura română și cultura poporului român

de **Dr. C. Diaconovich.**

Cu numeroase ilustrațiuni și harte.

3160 pag. 8° mare — 37.622 articole.

3 tomuri legate luxos K 80.— 33 fasc. broșurate K 70.—

Editura și tiparul W. Krafft, Sibiu. 1904

Novitate. MAGAZIN DE HAINE Novitate.

pentru bărbați și băeți.

Subscrisul are onore a aduce la cunoștința Onor. public, că mi-am mărit magazinul meu cu bună reputație, de confecțiuni pentru dame

GOLDMAN N. P.
 cu un magazin de

haine bărbătesci, de băeți și copii,
 corăspundător cerințelor moderne, pe care l'am instalat în Piața Șirul inului în palatul lui Czell.

Prețurile cele mai ieftine.

Pui la dispoziția On. public executarea cea mai bună și efectuarea cea mai solidă.

Principiul meu este, eu câștig puțin să fac vîndare mare.

Rugându mă de o cercetare numărösă, rămân Cu totă stima

GOLDMAN N. P.
 magazin de haine bărbătesci, de băeți și copii (palatul Czell)

Țigle de Cement de acoperiș (Langfalz)

förte rezistente contra intemperiiilor. Material ușor de acoperit și de durabilitate nețermurită.

Se capătă cu preț förte ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Brașov.

J.H.P.